

Sjengen & Koempels

Onderzoek naar de weerspiegeling van regionale identiteit in voetballiederen van MVV Maastricht en Roda
JC Kerkrade

Bachelorthesis Geografie, Planologie en Milieu

Auteur:	Janus Somers
Studentnummer:	s4813812
Begeleider:	J.M. van de Walle
Datum:	04-11-2024
Versie:	Bachelorthesis definitief

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	2
1.1 Achtergrond.....	2
1.2 Probleem- en doelstelling.....	4
1.3 Onderzoeksvragen	5
1.4 Leeswijzer	5
2. Theorie	6
2.1 Regio	6
2.2 Regionale identiteit	6
2.3 Regionale identiteit en voetbalcultuur	7
2.5 Voetballiederen	8
2.6 Regionale taal	9
2.7 Geschiedenis, landschap en rivaliteit	10
2.8 Conceptueel model	11
3. Methode	12
3.1 Kwalitatief onderzoeksontwerp	12
3.2 Dataverzamelmethode.....	12
3.3 Data-analyse	13
3.4 Limitaties	14
4. Regionale kenmerken onderzoeksgebied	15
4.1 Geografische ligging onderzoeksgebieden.....	15
4.2 Regionale kenmerken Parkstad.....	16
4.3 Regionale dimensies Maastricht.....	19
5. Analyse voetballiederen	23
5.1 Voetballiederen van Roda JC.....	23
5.2 Voetballiederen van MVV Maastrichts	29
5.3 Regionale rivaliteit	34
6. Twee clubs, twee identiteiten	36
7. Conclusie	37
7.1 Reflectie	38
7.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	39
8. Literatuurlijst	40
9. Bijlagen	44
9.1 Observatieverslagen.....	44
9.2 Voetballiederen	46

1. Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de achtergrond en de context van dit onderzoek; wat wordt er precies onderzocht? En waarom? Hierbij wordt ook de maatschappelijke- en wetenschappelijke relevantie toegelicht. Vervolgens volgen uit de probleemstelling en de doelstelling de onderzoeksvragen die richting geven aan het onderzoek.

1.1 Achtergrond

Regionale identiteit is goed zichtbaar in de symboliek rondom professioneel voetbal. Clubkleuren, liederen, mascottes en logo's verwijzen vaak naar de plaatselijke of regionale herkomst van een club (Verriet, 2016). Die relatie tussen voetbalsymboliek en regionale identiteit werkt op twee manieren: Voetbalsymboliek weerspiegelt de identiteit van een regio (Schoonderwoerd, 2011; Clark, 2006; Knijnik, 2018), tegelijkertijd creëert en versterkt voetbalsymboliek de identiteit van een regio (Verriet, 2016; Kossakowski, 2013). Deze relatie is de aanleiding voor dit onderzoek, meer specifiek de uitingen van regionale identiteit doormiddel van voetballiederden.

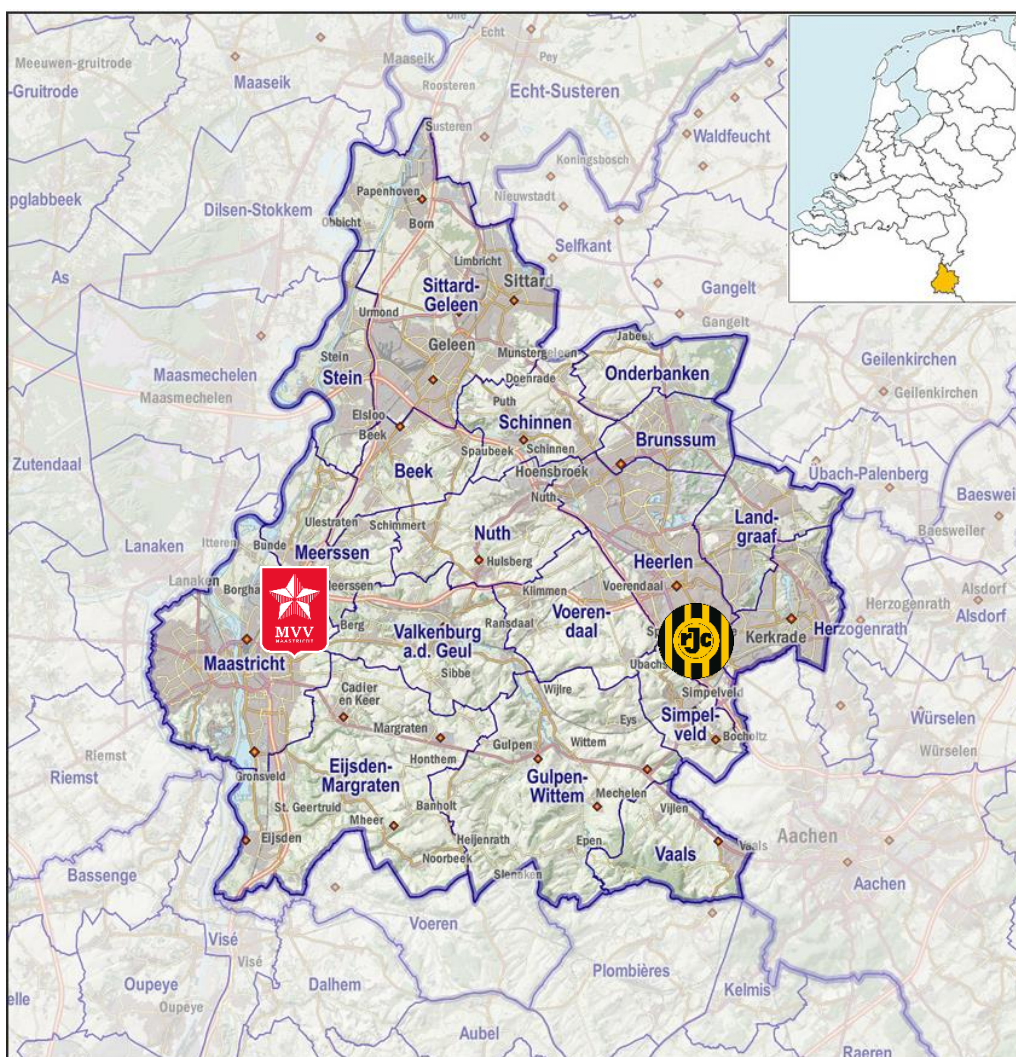
Voor, tijdens en na een wedstrijd moedigen fanatieke supporters hun club aan door samen liederen te zingen. Liederden over spelers en clublegendes, liederden over de regionale geschiedenis en het volkskarakter, of liederden waarmee ze de tegenstander belachelijk maken (Collinson, 2009). Met deze liederden proberen supporters een goede sfeer te creëren en hun club naar de overwinning te helpen, of de overwinning van de tegenstander te dwarsbomen. Voetballiederden zijn eenvoudige maar erg creatieve uitingen van identiteit (Schoonderwoerd, 2011). Ze creëren een gezamenlijke identiteit waarbij de onderlinge verschillen verdwijnen en het er niet meer toe doet wie je bent of wat je doet, maar alleen waar je vandaan komt en voor welke club je bent (Knijnik, 2016). Bij PSV bijvoorbeeld is de identiteit van de supporters samengevat tot één woord: boeruh! En dat terwijl de supporters uit zowel het sterk verstedelijkte Eindhoven als uit de landelijkere dorpen eromheen komen. In het stadion doen deze verschillen er niet toe en is iedereen een boer.

Met honderden of duizenden tegelijk is op zichzelf al een bijzonder fenomeen. Sinds de ontkerkelijking in Nederland gebeurt dit steeds minder (Vogel et al., 2019). Voetbalstadions zijn in die zin een bijzondere plek, omdat daar wel nog veel gezamenlijk wordt gezongen. Gezamenlijk zingen biedt verschillende voordelen zoals stressvermindering, een toename van geluksgevoel en een versterkt gevoel van verbondenheid en gemeenschapszin, blijkt uit onderzoek van Camlin et al. (2020). Daarnaast zijn voetballiederden pure gevoelsuitingen zonder commerciële of bestuurlijke inmengingen vanuit de club of sponsors, schrijft Collinson (2009). Daarmee vormen ze een unieke invalshoek om regionale identiteit te onderzoeken. In Nederlandse context is er nog nauwelijks wetenschappelijke belangstelling voor de relatie tussen voetballiederden en regionale identiteit. Supporters zingen de longen uit hun lijf, vol trots en emotie, maar de wetenschap heeft er geen oor voor.

De casussen voor dit onderzoek zijn twee voetbalclubs in het zuidelijkste puntje van Nederland: Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht. Beiden clubs spelen in seizoen '23-'24 en '24-'25 in de Eerste Divisie. Ondanks de geringe afstand tussen de twee clubs hebben ze een sterke eigen identiteit en is er grote onderlinge rivaliteit. In 2009 was er een poging om Roda JC, MVV en Fortuna te fuseren tot één club: Sporting Limburg. Dit leidde tot woedende supporters waardoor het plan uiteindelijk spaak liep

(Koelemaj, 2014). Recenter is als gevolg van geweldsincidenten tijdens de derby Roda JC-MVV besloten dat er drie seizoenen lang geen uitsupporters aanwezig mogen zijn bij wedstrijden tussen de clubs (MVV Maastricht, 2023). Tijdens de wedstrijd MVV-Roda JC op 17 maart 2024 ging het weer mis: de wedstrijd werd een paar minuten stilgelegd nadat MVV-supporters bier gooiden op een speler van Roda JC (eigen observatie). De onderlinge afkeer en rivaliteit tussen de twee clubs is een vaak terugkerend thema in de voetballierden.

Wat de clubs verder tot interessante casussen maakt om regionale identiteit te onderzoeken zijn de verschillende Limburgse dialecten die de supporters spreken en het contrast van provinciehoofdstad Maastricht (MVV) tegenover de voormalige mijnstreek Parkstad (Roda JC). Op de kaart in figuur 1 hieronder is de regio Zuid-Limburg weergegeven met de aangrenzende regio's in België, Duitsland en Nederland. De locaties van de stadions van Roda JC en MVV zijn aangegeven met het logo van de clubs.

Figuur 1. Ligging stadion De Geusselt (MVV) en het Parkstad Limburg Stadion (Roda JC) in Zuid-Limburg. Bron achtergrondkaart: Jan Willem van Aalst (Wikipedia Commons, 2016). Bewerkt.

1.1.1 Maatschappelijke relevantie

Voetbalsupporters krijgen vaak te maken met negatieve vooroordelen door het wangedrag van een kleine groep. Dit zorgt ervoor dat de aandacht vaak gaat naar geweld en racisme, terwijl de positieve effecten

van voetbalfandom onderbelicht blijven. Voetbalclubs hebben bijvoorbeeld de potentie om mensen en regio's te verbinden (Verriet, 2016). Gezamenlijk zingen kan ook bijdragen aan een versterkt gevoel van verbondenheid en gemeenschapszin (Camlin et al., 2020). De potentie voor verbinding van deze twee concepten gezamenlijk is dus heel erg groot. Meer inzicht in deze dynamiek kan helpen om deze positieve effecten gericht in te zetten. Wanneer mensen zich verbonden voelen met hun regio en met elkaar, zijn ze eerder bereid om zich hiervoor in te zetten.

Daarnaast hebben verschillende gemeentes in Zuid-Limburg te maken met bevolkingsafname (CBS, 2023). Hierdoor kan de segregatie verscherpen en de kwaliteit van de leefomgeving afnemen (Dam et al., 2006). Onderzoek naar hoe bewoners zich met een krimpregio identificeren en wat ze trots maakt draagt bij aan het begrip over binding met de regio, en kan daarmee helpen bij het ontwikkelen van strategieën om bewoners in een regio te behouden, of om nieuwe bewoners aan te trekken. Tot slot zijn voetballiederen voornamelijk een orale traditie (Schoonderwoerd, 2011). Het opschrijven en onderzoeken ervan draagt bij aan het behoud en begrip van deze bijzondere traditie.

1.1.2 Wetenschappelijke relevantie

In onder andere Engeland en Australië is de relatie tussen regionale identiteit en voetbalgezang al onderzocht (Collinson, 2009; Clark, 2006; Knijnik, 2018; Schoonderwoerd, 2011). De supporterscultuur in Nederland is echter heel anders (Vlietstra, 2019), dus ontstaan er mogelijk andere inzichten. Zuid-Limburg is daarbij een unieke plek in Nederland door de verschillende dialecten die op korte afstand van elkaar worden gesproken, de mijnbouwgeschiedenis in de regio en door de invloed van de twee buurlanden. Dit onderzoek kan bijdragen aan het begrip over de totstandkoming en uiting van verschillende identiteiten in deze complexe regio's. Daarnaast toont dit onderzoek aan of deze nieuwe originele onderzoeksmethode valide, betrouwbare en nuttige onderzoeksresultaten produceert; ontstaat er daadwerkelijk nieuwe kennis en inzicht? Of is worden slechts clichés herhaald?

1.2 Probleem- en doelstelling

De regionale identiteit van een regio wordt vaak gebuikt om geld te verdienen of om regio's aantrekkelijker te maken. Denk bijvoorbeeld aan de verkoop van streekproducten en aan city marketing, waarbij doormiddel van slogans, logo's en campagnes een bepaalde identiteit op een stad of regio wordt geplakt. Hoewel er veel geld naar zulke campagnes gaat, is de versterking van de regionale identiteit meestal marginaal (Hospers, 2013). Zo'n identiteit is ook niet authentiek maar geregisseerd. Om een authentiek beeld van regionale identiteit te schetsen kan een onderzoeker doormiddel van een survey of interviews bewoners van een bepaalde regio bevragen, maar er zijn ook creatievere manieren om dit te onderzoeken. Fanatieke supporters op de voetbaltribunes hoef je er niet naar te vragen, zij zingen uit zichzelf over hun plek, hun club en hun stad. Ze vormen niet de meest representatieve afspiegeling van een regio, maar ze tonen wel veel liefde voor de plek waar ze vandaan komen. Tijd dus om eens goed te luisteren naar het gezang van voetbalsupporters.

Dit onderzoek heeft als doel om door middel van een analyse van de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht te onderzoeken:

- a) hoe de teksten in deze liederen de unieke kenmerken van de regio's weergeven;

- b) in hoeverre regionale taal als identiteitsdrager fungeert in deze liederen, en;
- c) hoe de voetballiederen de verschillen in regionale identiteit van de supporters van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht weerspiegelen.

1.3 Onderzoeksvragen

De hoofdvraag die voortvloeit uit de doelstellingen is:

Hoe weerspiegelen voetballiederen de regionale identiteit van voetbalsupporters in Zuid-Limburg?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van vier deelvragen:

1. Welke kenmerken, zelfbeelden en imago's typeren de regio's Parkstad en Maastricht?
2. Welke regionale kenmerken, symboliek en zelfbeelden tonen de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?
3. Welke rol speelt regionale taal bij het uitdragen van regionale identiteit in de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?
4. Op welke manier tonen voetballiederen de verschillen in regionale identiteit tussen de supporters van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?

1.4 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 komt de theorie rondom regionale identiteit, voetbalcultuur en voetballiederen aan bod, en het conceptuele model waarin de veronderstelde relaties tussen de centrale concepten in dit onderzoek visueel zijn weergegeven. Hoofdstuk 3 presenteert het onderzoeksontwerp en de methoden voor dataverzameling en data-analyse. Hoofdstuk 4 beschrijft de regionale kenmerken van de onderzochte regio's. Hoofdstuk 5 rapporteert over de data-analyse van de voetballiederen, en koppelt de kenmerken van de regio's aan de teksten van voetballiederen. Hoofdstuk 6 vergelijkt de regionale identiteiten van de supporters van beiden clubs aan de hand van de voetballiederen. De conclusie in Hoofdstuk 7 beantwoordt de onderzoeksvragen. Tot slot wordt in de discussie gereflecteerd op de onderzoeksresultaten, het onderzoeksproces en volgen aanbevelingen voor toekomstig onderzoek. De discussie reflecteert op de onderzoeksresultaten en het onderzoeksproces en sluit af met aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

2. Theorie

Dit hoofdstuk beschrijft eerst het academische discours rondom regionale identiteit. Wat is een regio precies? Hoe definiëren academici regionale identiteit en wat zijn fundamentele aspecten ervan? Vervolgens beschrijven de tweede en derde paragrafen wat wetenschappelijke artikelen leren over de relatie tussen regionale identiteit en voetbalsupporterscultuur, en specifiek over de relatie tussen regionale identiteit en voetballiederen. De belangrijke concepten en relaties hiervan zijn visueel weergegeven in het conceptueel model in paragraaf 2.8 die het uitgangspunt van het empirische deel van de thesis vormt.

2.1 Regio

Een regio is een geografisch aaneengesloten gebied met een bepaald karakter. Aan de hand van landschappelijke-, historische-, economische-, culturele- of institutionele kenmerken is het karakter van een regio identificeerbaar en differentieert de regio zich van andere regio's (Paasi, 1986). Regio's kunnen overlappen en de grenzen van een regio zijn afhankelijk van welke identificeerbare kenmerken je hanteert. Institutionele regio's zijn vaak duidelijk begrensd, culturele-, historische-, economische- of landschappelijke grenzen zijn daarentegen vaak vaag. Waar houdt de Randstad op? Welke gemeentes behoren tot de Achterhoek? Hoe loopt de Biblebelt precies? Deze vragen kennen niet één duidelijk antwoord. Toch zullen de meeste Nederlanders een beeld hebben van bovengenoemde regio's, omdat de regio's een herkenbare eigenheid hebben.

Hospers (2013) identificeert in zijn boek *Geografie en Gevoel* vijf dimensies die een regio kunnen maken of breken. De eerste dimensie is de territoriale: een duidelijk begrensde regio. Daarnaast identificeert hij de symbolische dimensie, de institutionele dimensie, de functionele dimensie en de cognitieve dimensie. De symbolische dimensie gaat over symbolen in een gebied waaraan inwoners hun identiteit kunnen ontleen. Bijvoorbeeld een vlag, het volkslied, streekgerechten, het dialect of het landschap. De institutionele dimensie gaat over maatschappelijke organisaties, openbaar bestuur of bedrijfsvoering die op regionale schaal actief is. De functionele dimensie gaat over de functie van een gebied in het groter geheel. Bijvoorbeeld een bepaald type economie of woningmarkt, of gedeelde problemen zoals bevolkingskrimp, armoede of een oververhitte woningmarkt. De cognitieve dimensie gaat over de beeldvorming van een regio. Dit gaat over zelfbeeld en imago. Het zelfbeeld is het beeld van de regio waarmee inwoners van de regio zich identificeren. Imago gaat over hoe buitenstaanders tegen een gebied aankijken. Hospers (2013) schrijft over de cognitieve dimensie: "door het zelfbevestigende effect van moderne media vallen zelfbeeld en imago steeds meer samen".

2.2 Regionale identiteit

Regionale identiteit is al datgene wat een regio herkenbaar maakt binnen een ruimtelijk systeem (Peng et al., 2020). Regionale identiteit is niet slechts een verzameling van objectieve kenmerken, maar eerder een interactie tussen interne percepties (zelfbeelden) en externe percepties (imago's) van een regio. Anders gezegd: de interactie tussen hoe we onze eigen regio identificeren en hoe anderen onze regio identificeren (Jenkins, 2011). Een belangrijk onderdeel in dit identificatieproces is het anders-zijn. Kenmerkende taal, symboliek, rituelen en voorwerpen worden door mensen gebruikt om tot een sociale

groep te behoren, en om tegelijkertijd andere sociale groepen te distantiëren (Wagemakers, 2017). Rose (1995) beschrijft deze manieren van gevoelens verbinden aan regionale identiteit als *identifying with* en *identifying against*. Een derde manier van gevoelens verbinden aan regionale identiteit noemt Rose *not identifying*; wanneer er vanwege desinteresse of onwetendheid er simpelweg onvoldoende kennis is voor identificatie of distantie.

Regionale identiteit verwijst dus naar twee verschillende dingen: regionale identiteit van inwoners en regionale identiteit van een regio. Regionale identiteit van inwoners gaat over de zelfbeelden en de persoonlijke identiteit van een individu in relatie tot diens lokale gemeenschap (Peng et al., 2020). Regionale identiteit van een regio gaat over de objectieve kenmerken en de interne- en externe percepties die kenmerkend zijn voor een regio (Paasi, 1986). Voor de totstandkoming van regionale identiteit van een regio is communicatie van essentieel belang. Met woorden, geluiden, beelden, uitdrukkingen en lichaamstaal geven mensen betekenis aan een regio en brengen ze informatie over tussen insiders van een regio en naar outsiders, schrijft Simon (2005) in haar proefschrift over streekidentiteiten in Nederland.

2.3 Regionale identiteit en voetbalcultuur

Een voetbalclub is meer dan een sportclub, het kan een symbool worden voor de geografische regio waarin het zich bevindt (Gomez-Bantel, 2016). Met behulp van clubkleuren, liederen, mascottes en logo's, uiten supporters hun regionale identiteit en -trots (Verriet, 2016). Daarnaast zorgt de competitiekalender voor wekelijkse sociale bijeenkomsten. Voetbalclubs symboliseren niet alleen een regio, maar bieden ook ruimte voor sociale verbinding binnen een regio (Kossakowski, 2013). Rivaliteit tussen voetbalclubs, en het gevoel van anders zijn dan andere clubs en andere regio's, is een van de meest voorkomende manieren waarop supporters hun eigen identiteit benadrukken (Kossakowski, 2013; Collinson, 2009). "Supporters kunnen hun liefde voor een plaats versterken door de mentale afstand tussen 'wij' en 'zij' te vergroten" (Verriet, 2016, p. 212).

"Wat in een stadion gebeurt weerspiegelt altijd een onderhuidse stroming in de samenleving" verteld de Engelse schrijver James Montague in een interview met Vlietstra (2023). Montague verbleef jarenlang tussen fanatieke ultrasupporters in verschillende landen. Ultrasupportersgroepen vieren hun groep en hun team op een artistieke creatieve manier, en zoeken hierbij de grenzen op van wat toelaatbaar is (Vlietstra, 2023). Montague pleit daarom voor het behoud van de subcultuur van deze fanatieke voetbalsupporters, ondanks de problemen met hooliganisme (Vlietstra, 2023). Voetbalsupporterscultuur wordt al geruime tijd beschouwt als instrument voor het genereren en verspreiden van lokalisme, verbondenheid, trots en gedeelde prestaties. Tegelijkertijd is het prevalentie beeld van deze cultuur als historische, orale traditie van de arbeidersklasse overdreven geromantiseerd en sluit het grote groepen buiten, schrijft Lawrence (2016).

Regio's onderscheiden zichzelf van andere regio's om zo hun eigen identiteit te benadrukken, dit gebeurt op verschillende schaalniveaus (Wagemakers, 2017). Op kleine schaal gaat dit bijvoorbeeld over rivaliteit tussen dorpen of steden, zoals Amsterdam tegenover Rotterdam of Nijmegen tegenover Arnhem. Op grote schaal gaat het bijvoorbeeld over 'de provincie' tegenover de Randstad of Nederland tegenover België. Dit onderscheiden van anderen wordt vaak differentiëren genoemd, en is voor voetbalsupporters een belangrijke manier om hun eigen identiteit te bevestigen (Rose, 1995; Verriet, 2016).

Voetbalclubs kunnen een bijdrage leveren aan meerdere van de 'vijf dimensies van een sterke regio' van Hospers (2013) die in paragraaf 2.1 zijn toegelicht. Clubkleuren, liederen, logo's en het stadion vormen *symboliek* die niet alleen club maar ook de stad of de regio representeert. Dit soort symbolen zie je vaak terug in de omgeving, bijvoorbeeld in Nijmegen waar de kleuren rood, groen, zwart en teksten van NEC overal op straat te zien in graffiti-stukken (zie NEC Graffiti, z.d.). Profvoetbalclubs zijn daarnaast invloedrijke organisaties die veel op regionale schaal opereren, en dus de *institutionele dimensie* van een regio versterken. Tot slot kunnen voetbalclubs en diens supporters hun zelfbeeld en het imago van een gebied beïnvloeden, of zelfs volledig bepalen (Verriet, 2016). Ze versterken hiermee *cognitieve dimensie*, al dan niet op een positieve manier. De symbolische en cognitieve dimensie staan in dit onderzoek centraal. In de volgende alinea staat beschreven welke rol voetballiederaren hierin kunnen spelen volgens verschillende wetenschappelijke artikelen.

2.5 Voetballiederaren

Voor voetbalsupporters is muziek is essentieel bij de creatie en actualisatie van hun collectieve identiteit en voor hun saamhorigheidsgevoel (Bradley, 1998). Met rituele uitvoeringen van voetballiederaren in openbare ruimtes bevestigen supporters dat ze tot dezelfde gemeenschap behoren, verkennen ze de identiteit van die gemeenschap en vieren ze hun gemeenschap (Collinson, 2009). Daarnaast maakt collectief zingen in het stadion het mogelijk dat de stem van een groep gehoord wordt door een groot publiek, waardoor voetballiederaren ook het potentieel hebben om conflicten tussen groepen aan te wakkeren (Bradley, 1998).

De wij-zij tegenstelling die de voetbalcultuur definieert, vormt ook de basis voor veel voetballiederaren. In zijn onderzoek over supportersidentiteit van Sydney FC schrijft Collinson dat het repertoire van de fans eigenlijk maar drie type liederaren bevat: "those that include, those that exclude and those that do both" (Collinson, 2009, p.19). Journalisten en supporters vergroten de tegenstellingen tussen clubs door hardnekkige stereotypen en clichés over de clubs en de steden te blijven herhalen in teksten van liederaren of in de verslaggeving van wedstrijden (Verriet, 2016). Liederaren zingen waarin andere voetbalclubs of spelers en supporters van andere clubs worden bespot is een belangrijke manier voor voetbalfans om hun eigen identiteit te bevestigen.

Dit onderzoek maakt onderscheid tussen chants en officiële liederaren. Chant betekent in de context van dit onderzoek een korte tekst op een melodie die tijdens voetbalwedstrijden wordt gezongen, vaak op de melodie van een bekend nummer (Lowe, 2017). Officieel nummer betekent in dit onderzoek een lied met een officiëlere status die tijdens een voetbalwedstrijd wordt gezongen, dit omvat:

- 1) bestaande nummers, vaak van lokale artiesten;
- 2) volksliederaren;
- 3) nummers die speciaal voor de voetbalclub zijn geschreven en op plaat zijn gezet.

Chants moeten anders worden geïnterpreteerd dan officiële liederaren. Chants zijn repetitief en makkelijk te leren. Ze worden mondeling overgedragen via het collectieve geheugen van fans in het stadion of in de kroeg (Schoonderwoerd, 2011). Achter deze simpele chants verschuilt vaak veel creativiteit en een diepere sociale betekenis (Schoonderwoerd, 2011; Hoffmann, 2015). Chants zijn vaak reacties op iets wat gebeurt het voetbalveld. officiële liederaren zijn doorgaans langer waardoor er meer ruimte is voor

diepgang en symboliek. Meestal zingen voetbalsupporters in het stadion slechts het refrein of één couplet en het refrein van een officieel lied (Hofmann, 2015).

2.6 Regionale taal

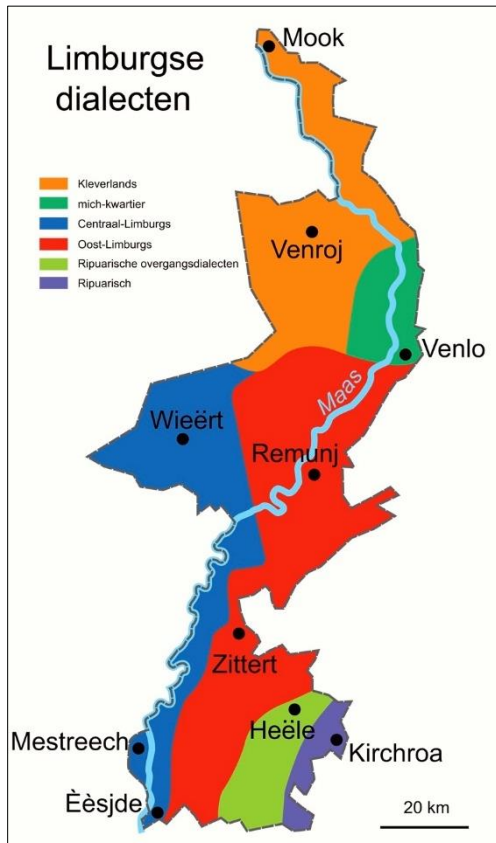
“In het gezamenlijk creëren van specifieke taal- en cultuuruitingen ontstaat een gevoel van verbondenheid en wederzijdse identificatie” (Cornips et al., 2012, p.17). Met dit citaat leggen Cornips et al. (2012) duidelijk uit hoe en waarom lokale taal een belangrijke rol speelt in het regionale identificatieproces. Taal is niet alleen een communicatiemiddel, maar geeft ook uiting aan onze regionale identiteit, anders zouden we nu overal op aarde dezelfde taal spreken, beredeneert Permentier (2012) in zijn essay over taal en identiteit. Door kleine verschillen in taal te cultiveren belichten we datgene wat ons uniek maakt en ons onderscheid van anderen. Deze paragraaf beschrijft de regionale taal in Limburg en de rol ervan in identiteitsvorming.

Limburg is de enige Nederlandse provincie waar een meerderheid van de huishoudens niet in standaard Nederlands communiceert maar in een regionale taal of in een buitenlandse taal (Schmeets & Cornips, 2022). De meeste regionale talen in Nederland worden relatief meer gesproken door mensen met een laag opleidingsniveau, maar deze relatie is in Limburg (en ook in Friesland) veel minder sterk aanwezig (Schmeets & Cornips, 2022); dialect wordt er gesproken in alle lagen van de samenleving.

Er bestaat niet één Limburgs dialect. In werkelijkheid zijn er veel verschillende dialecten in Limburg met elk een unieke woordenschat, klanken en bijzondere grammaticale eigenschappen (Cornips & Knotter, 2016). De Limburgse dialecten tonen ook overeenkomsten, en sprekers van de verschillende varianten Limburgs kunnen elkaar over het algemeen goed verstaan (Bakker, 1997). Het belangrijkste onderscheidende kenmerk is van het Limburgs is het unieke toonhoogteverloop van bepaalde woorden, Dit heet sleeptoon (Bakkes, 1990). Daarnaast is de melodieuze, zangerige manier van spreken typerend (Cornips & knotter, 2016).

Limburgs praten is voor Limburgers een cruciaal onderdeel bij de constructie van hun identiteit (Thissen, 2013; Cornips & Knotter, 2016). Met het spreken van een eigen taal onderscheiden ze zich van de rest van Nederland. Cornips & Knotter (2016) noemen dit negatieve integratie: integratie die ontstaat in oppositie met de rest van Nederland. Dankzij de heterogeniteit van Limburgse dialecten kan een Limburger zich ook onderscheiden van Limburgers uit andere gebieden. De relatie tussen identiteit en dialect werkt dus op verschillende schaalniveaus.

Een Isoglosse is een lijn die gebieden begrenst waarbinnen een bepaald taalverschijnsel voorkomt. In figuur x hieronder is een kaart met de isoglossen van Zuid-Limburg weergegeven. De regionale talen van Zuid-Limburg zijn op de kaart onderverdeeld in Ripuarisch dialect, Ripuarisch overgangsdialect, Oost-Limburgs en Centraal Limburgs. Hoofdstuk 4 beschrijft de verschillende dialecten die worden gesproken in de regio's in dit onderzoek.

Figuur 2. Isoglossekaart van de gesproken dialecten in Zuid-Limburg (Raod veur 't Limburgs, z.d.).

2.7 Geschiedenis, landschap en rivaliteit

Behalve regionale taal kunnen ook andere tekstelementen van voetballiederen de symbolische kenmerken van een regio weergeven. Dit onderzoek hanteert naast regionale taak de volgende symbolische kenmerken:

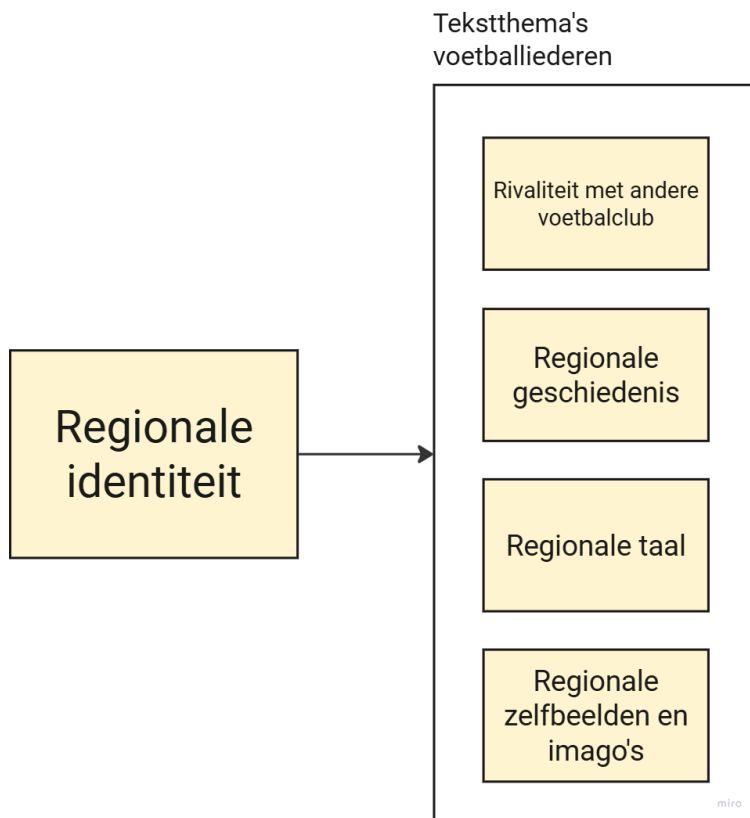
Lokale geschiedenis: kenmerken van een plek zijn gerelateerd aan het verleden van die plek. Simon (2005) schrijft dat het verleden daarom een belangrijke rol speelt in de constructie van streekidentiteiten (\approx regionale identiteit). Identiteitsconstructie via het verleden gebeurt in bijvoorbeeld reclamemateriaal, muziek en films (Paasi, 1986). Actoren gebruiken hierbij historische gebeurtenissen, personen of plaatsen en streken die ze zelf zien als bindend voor de streek (Simon, 2005).

Landschap: de identiteit van een mens wordt mede gevormd door diens interactie met de fysieke omgeving (Paasi, 2002). Stobbelaar en Hendriks (2006) stellen dat landschapsidentiteiten sociale constructen zijn waarbij natuurlijke en objectieve kenmerken van een gebied altijd een onderdeel zijn. Landschapsidentiteit verbindt de bewoners van een streek en onderscheidt ze van bewoners van een andere streek (Stobbelaar en Hendriks, 2006).

Rivaliteit: zoals beschreven in paragraaf 2.3 is rivaliteit tussen voetbalclubs een van de meest voorkomende manieren waarop supporters hun eigen identiteit benadrukken (Kossakowski, 2013; Collinson, 2009). Rivaliteit tussen regio's benadrukt hun verschillen waardoor regio's zich van elkaar kunnen differentiëren, een belangrijk onderdeel van identiteitsvorming (Wagemakers, 2017).

2.8 Conceptueel model

In figuur 3 hieronder is het conceptuele model weergegeven. Deze weergeeft de veronderstelde relatie tussen regionale identiteit en tekstthema's van voetballiederen. Uit de besproken wetenschappelijke literatuur in dit hoofdstuk komen verschillende tekstthema's naar voren die regionale identiteit kunnen weergeven: rivaliteit met andere voetbalclubs, de geschiedenis van de regio, het gebruik van regionale taal, en regionaal zelfbeeld en imago van de regio. Het conceptuele model vormt het uitgangspunt bij de analyse en interpretaties van de teksten van de voetballiederen van MVV Maastricht en Roda JC Kerkrade.

Figuur 3. Conceptueel model.

3. Methode

Dit hoofdstuk beschrijft alle beslissingen over de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd: de onderzoeksstrategie. Om de onderzoeksvragen te beantwoorden moeten bepaalde gegevens op een systematische manier worden verzameld en verwerkt. Deze strategie wordt in dit hoofdstuk toegelicht door de voor- en nadelen van elke keuze te beschrijven. Een goed passende en doordachte onderzoeksstrategie is onmisbaar voor een goed verloop van het onderzoek en voor betrouwbare en valide onderzoeksresultaten (Verschuren & Doorewaard, 2007).

De eerste paragraaf beschrijft de globale opzet van het onderzoek, daarna wordt toegelicht hoe data verzameld gaat worden. Vervolgens wordt beschreven hoe deze data geanalyseerd wordt zodat de onderzoeksvragen kunnen worden beantwoord. De laatste paragraaf beschrijft de mogelijke obstakels in het onderzoeksproces.

3.1 Kwalitatief onderzoeksontwerp

Taal en regionale identiteit zijn complexe processen en vragen om een diepgaande analyse van dit fenomeen. Om te onderzoeken hoe voetbalsupporters uit specifieke regio's taal in voetballiederen gebruiken om regionale identiteit te uiten is daarom gekozen voor een kwalitatief case study onderzoek waarin twee voetbalclubs worden onderzocht: Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht.

Aspers & Corte (2019) hebben onderzocht hoe kwalitatief onderzoek gedefinieerd moet worden en concluderen dat kwalitatief onderzoek een iteratief proces is waarin de onderzoeker steeds dichterbij het bestudeerde fenomeen komt. Hieruit vloeien uiteindelijke nieuwe inzichten die relevant zijn voor de wetenschappelijke gemeenschap. Aan de hand van deze definitie kan 'goed' onderzoek en 'minder goed' onderzoek van elkaar worden gescheiden (Aspers & Corte, 2019). Aspers & Corte (2019) beschrijven dat het verkrijgen van diepgaande inzichten mogelijk is door nauwe en directe betrokkenheid bij het onderzoeksobject of -materiaal. Dit betekent voortdurend schakelen tussen theorie en bewijs en tussen analyse en het verzamelen van data om zo een onderwerp diepgaand te verkennen en dit uiteindelijk gestructureerd weergeven (Aspers & Corte, 2019).

De onderzoekers schrijven dat met deze methode kwalitatieve onderzoekers in wezen in direct en nauw contact staan met datgene wat zij onderzoeken (Aspers & Corte, 2019). Dit sluit aan bij het doel van dit onderzoek: Regionale identiteit onderzoeken aan de hand van voetballiederen. Kwalitatief onderzoek biedt inzicht in betekenissen die supporters hechten aan deze liederen. Door tekstanalyses kan de onderzoeker ontdekken hoe bepaalde thema's en taalgebruik in de liederen de mogelijke regionale verbondenheid uitdrukken. Daarnaast kan observatie in de stadions de verschillen in beleving en identiteit tussen de supportersgroepen bloot te leggen.

3.2 Dataverzamelingmethoden

Om betrouwbare en valide data te verkrijgen binnen de beschikbare tijd en met de beschikbare middelen, moeten de juiste dataverzamelingmethoden worden gekozen en moet het onderzoek technisch goed in elkaar zitten. Een belangrijk kenmerk hiervan is 'verzadiging' zoals Saunders et al. (2018) beschrijven. Dit

houdt in dat de gegevensverzameling wordt gestopt zodra er tijdens de analyse geen nieuwe inzichten of thema's meer naar voren komen. Dit onderzoek is een iteratief proces, waarin *observatie* en *bronnenonderzoek* gelijktijdig zijn toegepast.

Er zijn drie voetbalwedstrijden bezocht als observatie, twee thuiswedstrijden van MVV en een thuiswedstrijd van Roda JC (voor observatieverslagen zie paragraaf 9.1). Een observatie is een directe bron en daarom een betrouwbare methode van informatieverzameling. Indirecte bronnen zoals geschreven verslagen of foto- en videoverslagen zijn altijd 'gekleurd': de auteur van het materiaal kiest er bewust of onbewust voor om bepaalde informatie te delen en andere informatie weg te laten. Daarnaast betreedt een onderzoeker tijdens observaties beleefwereld van datgene wat hij of zij onderzoekt. Zo dragen observaties bij aan een beter begrip van het bestudeerde fenomeen. Het bezoeken van voetbalwedstrijden geeft een indruk van de sfeer en van de locatie waar thuiswedstrijden van MVV en Roda JC worden gespeeld. Iedereen die wel eens een voetbalwedstrijd heeft bezocht weet: op de bank voor de televisie voelt een wedstrijd compleet anders dan in het stadion. Observaties vervullen in dit onderzoek één van de eisen die Aspers & Corte (2019) stellen aan goed kwalitatief onderzoek: direct en nauw in contact komen met datgene dat wordt onderzocht.

Data verkregen uit observaties is betrouwbaar maar het is slechts een momentopname. De validiteit ervan is daarom beperkt. De validiteit in dit onderzoek wordt vergroot doormiddel van bronnenonderzoek. De meeste profvoetbalclubs hebben online een actieve vertegenwoordiging van supporters, waardoor er op internet veel teksten, audio- en videofragmenten van voetballiederen te vinden zijn. Deze worden doormiddel van een grondig online bronnenonderzoek verzameld. Hiervoor wordt van beide voetbalclubs teksten van voetballiederen verzameld op sociale media, internetfora en supporterswebsties.

Een liedje mag meedoen aan de analyse wanneer:

- a) het liedje worden gezongen door Roda JC of MVV-supporters en direct of indirect gaat over hun voetbalclub, en;
- b) er met redelijke zekerheid kan worden vastgesteld dat het liedje in seizoen 2022, 2023 of 2024 is gezongen.

Er is vastgesteld of het liedje in seizoen 2022, 2023 of 2024 is gezongen door middel van:

- a) Directe observatie: het liedje wordt gezongen tijdens een van de wedstrijden die voor dit onderzoek zijn bezocht. Of;
- b) Online 'bewijs' met datumvermelding: het liedje wordt gezongen in een video uit 2022, 2023 of 2024.

3.3 Data-analyse

De verzamelende data is vervolgens op een gestructureerde manier geanalyseerd, om zo antwoorden te vinden op de onderzoeksvragen. Hierbij is gebruik gemaakt van de software ATLAS.ti. Dit proces begint met het transcriberen van de data, vervolgens is waar nodig lokaal dialect naar Standaardnederlands vertaald, daarna is de data gecodeerd. De codes zijn gebaseerd op de concepten uit het theoretisch kader. Als deze codes niet toereikend bleken zijn tijdens het codeerproces nieuwe codes toegevoegd. De

codering maakt zichtbaar of en hoe concepten uit het theoretisch kader ook voorkomen in de empirische data. De tekstanalyse is een iteratief proces waarbij voortdurend is teruggekoppeld naar de theorie.

In de eerste fase van het coderingsproces zijn de liederen opgesplitst in chants en officiële liederen. Vervolgens zijn de factoren die mogelijk regionale identiteit weerspiegelen, ingedeeld in verschillende categorieën. Daarna zijn specifieke codes toegepast om de betekenis van afzonderlijke tekstfragmenten te labelen. In de laatste fase is selectief gecodeerd, waarbij patronen en verbanden tussen de theorie en de empirische data zijn geanalyseerd op basis van de toegepaste codes. Tabel 1 hieronder toont de vooraf vastgestelde categorieën met de bijbehorende codes weergegeven.

<i>Codegroep</i>	<i>Code</i>
Symbolische kenmerken	Dialect, lokale geschiedenis, kleuren, landschap
Cognitieve kenmerken	Volkskarakter
Territoriale dimensie	Lokale plekken, plaatsnamen
Rivaliteit	Rivaliteit
Overig	<i>Overige tekstthema's</i>

Tabel 1. Vooraf vastgestelde codegroepen en bijbehorende codes.

3.4 Limitaties

Het onderzoeksontwerp kent verschillende limitaties:

1. Beperkte generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten: de keuze voor diepgang door slechts twee voetbalclubs te onderzoeken gaat ten koste van de breedte en de generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten. Hiervoor in de plaats is er aandacht voor kleine nuances in de complexe processen die het identificeringsproces van supporters beïnvloeden.
2. Beperkte validiteit van de data: tekstanalyse alleen is niet voldoende om te begrijpen wat voetbalsupporters precies denken en voelen wanneer ze bepaalde liederen zingen. Deze gevoelens en gedachten zijn een belangrijk onderdeel van de cognitieve dimensie van regionale identiteit. Doormiddel van observaties is geprobeerd nauwe en directe betrokkenheid met de voetbalsupporters te realiseren.
3. Geen dataverzadiging: de observaties tijdens de voetbalwedstrijden hebben niet geleid tot dataverzadiging, zoals beschreven door Saunders et al. (2018). Vanwege de fysieke afstand tot de voetbalstadions, de kosten van tickets en de vereiste clubkaart voor sommige wedstrijden, konden niet meer dan drie wedstrijden worden bijgewoond. Hierdoor is er geen volledige verzadiging van de data; de observaties schetsen slechts een eerste indruk van sfeer, de cultuur en het zingen in de voetbalstadions.

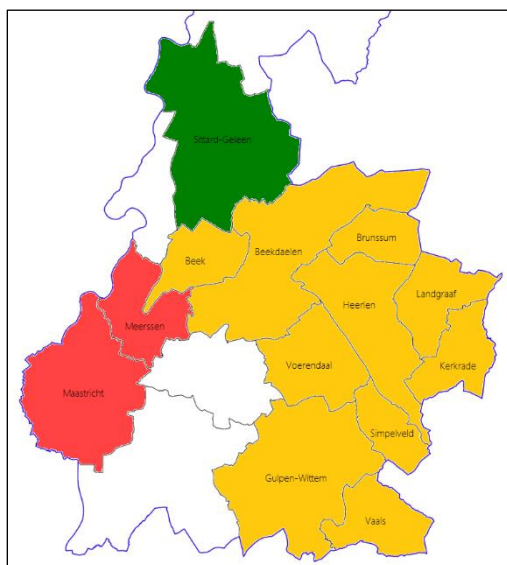
4. Regionale kenmerken onderzoeksgebied

In dit hoofdstuk worden de regionale kenmerken van de twee onderzochte regio's in Zuid-Limburg beschreven. Deze kenmerken vormen de fundering voor de interpretatie van de voetballiederen in hoofdstuk vijf en zes. Eerst wordt een de geografische ligging van de onderzoeksgebieden toegelicht. Daarna worden de regionale kenmerken beschreven aan de hand van de vijf dimensies van Hospers (2013). Het doel is unieke kenmerken van beide regio's inzichtelijk maken, zodat de verdere analyse van de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht binnen deze context beter kan worden begrepen.

4.1 Geografische ligging onderzoeksgebieden

Om de regionale identiteit van Roda JC- en MVV-supporters te onderzoeken, is het belangrijk eerst te weten waar de supporters van de clubs wonen. De kaart in figuur 4 hieronder laat dit zien. Wanneer het aantal supporters van een voetbalclub minimaal twee keer groter is dan de tweede favoriete voetbalclub in die gemeente, krijgt de gemeente de kleur van die club: rood voor MVV, geel voor Roda JC en groen voor Fortuna. Als er geen duidelijke voorkeur is voor één voetbalclub dan wordt de gemeente wit afgebeeld. Fortuna Sittard wordt niet onderzocht maar heeft wel aanhang in de regio Zuid-Limburg, daarom is deze aanhang ook weergegeven in de kaart.

Uit de kaart blijkt dat MVV Maastricht een hele lokale aanhang heeft in Maastricht en de aangrenzende gemeente Meerssen. MVV is dus echt de club van de Maastrichtenaren. De aanhang van Roda JC bestrijkt daarentegen heel de Parkstad regio plus de gemeenten Vaals, Beek en Gulpen-Wittem. Parkstad is een regio die grotendeels samenvalt met de voormalige Oostelijke Mijnstreek. Het bestaat uit de gemeenten Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Brunssum, Voerendaal, Simpelveld en Beekdaelen. In de volgende paragrafen van dit hoofdstuk zijn de regio's Maastricht en Parkstad beknopt beschreven aan de hand van de regionale dimensies van Hospers (2013).

Figuur 4. Favoriete voetbalclub per gemeente in Zuid-Limburg. Data: KNVB expertise, 2017. Eigen werk.

4.2 Regionale kenmerken Parkstad

4.2.1 Institutionele, territoriale en functionele kenmerken

Institutioneel

Regio Parkstad Limburg is een bestuurlijk samenwerkingsverband in het Zuidoosten van Nederland bestaande uit zeven gemeenten (Beekdaelen, Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Simpelveld en Voerendaal). Samen tellen deze gemeenten ruim 250 duizend inwoners (Stadsregio Parkstad Limburg, z.d.). De gemeenten werken samen in economie, toerisme, wonen en herstructurering, ruimte en mobiliteit (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023). Het gebied komt grotendeels overeen met de voormalige Oostelijke mijnstreek. Een belangrijk onderdeel van de samenwerking is het mitigeren van de negatieve gevolgen van de mijnsluitingen in de jaren '60 en '70, die in de regio nog steeds voelbaar en zichtbaar zijn (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023).

Territoriaal

Duitsland begrensd de oost- en noordzijde van Parkstad, ten westen van de regio ligt het Heuvelland; een landelijk gebied tussen Maastricht en Parkstad. Parkstad is stedelijk en tegelijkertijd erg groen. De regio bestaat uit meerdere stedelijke kernen met daartussen een groen landschap die samen één geheel vormen (Van de Weijer, 2018). Parkstad kan als Archipelstad worden beschouwd (Van de Weijer, 2018). Archipelsteden worden gedefinieerd als verstedelijkte scherven in een landschap die de traditionele gradaties van kern naar periferie vervagen, en stedelijke en landelijke levensstijlen mengen (Sieverts, 2003). Deze vervaging van kern naar periferie vervaagt dus ook de grens tussen Parkstad en het Heuvelland. Hospers (2013) schrijft dat duidelijke begrenzing een regio kan versterken. De grenzen van de Parkstad Regio zijn door de combinatie van landelijke en stedelijke gebieden niet overal even duidelijk.

Functioneel

Verschillende uitdagingen en problemen kenmerken de regio, waaronder werkloosheid, gezondheidsproblematiek, armoede en bevolkingskrimp (Elzerman & Bontje, 2015; Bosma et al. 2013). Hospers' (2013) benadrukt dat gedeelde problemen de functie en de toekomstperspectieven van een gebied sterk beïnvloeden. De problemen in parkstad komen voort het mijnverleden van de regio.

De functionele, territoriale en institutionele kenmerken schetsten samen een kernachtig beeld van wat de regio Parkstad identificeerbaar maakt binnen het ruimtelijk systeem, maar zeggen weinig over hoe bewoners zich met de regio identificeren. De symbolische en cognitieve dimensies zijn belangrijker voor de beeldvorming van- en identificatie met de regio. Deze dimensies zijn in de volgende paragrafen beschreven.

4.2.2 Symbolische kenmerken

Mijnbouw

Parkstad Limburg is nauw verbonden met de mijnbouwgeschiedenis van Zuid-Limburg. Al eeuwenlang werd in de regio op kleine schaal steenkool gewonnen. Vanaf ongeveer 1900 groeide de vraag naar

energie in Nederland exponentieel, wat leidde tot de vestiging van grootschalige mijnindustrie in de regio (Elzerman & Bontje, 2015). In eerste instantie vestigden zich hier particuliere mijnen, vanaf de jaren twintig kwamen ook de staatsmijnen in exploitatie (Cornips, 1992). Tussen 1900 en 1974 brachten mijnwerkers hier duizenden tonnen steenkool naar boven, wat leidde tot enorme welvaarts groei en transformatie van de regio van kleinschalige agrarische landschap tot een grootschalig industrieel landschap, bekend onder de naam Oostelijke Mijnstreek (Canon van Nederland, z.d.).

Heerlen vormde het centrum van deze Oostelijke Mijnstreek. De mijnen zorgden voor veel werkgelegenheid en trokken werknemers aan uit heel Nederland en uit het buitenland. Heerlen groeide hierdoor tussen 1900 en 1968 van een dorp met slechts 5000 inwoners tot een stad met bijna 80 duizend inwoners (Canon van Nederland, z.d.). Het landschap veranderde drastisch door de aanleg van sporen en wegen, de bouw van bedrijfsgebouwen, schachttorens en woonwijken voor de mijnwerkers. Alles stond in het teken van de mijnbouw (Canon van Nederland, z.d.).

In de jaren '60 werden de mijnen steeds verliesgevender en stapte Nederland over op gas. In 1965 werd de sluiting van de mijnen bekend gemaakt. Binnen tien jaar werden alle mijnen gesloten. Dit leidde tot het verlies van 75.000 banen. Het was een enorme economische en emotionele schok voor de gemeenschap. Oud-mijnwerker Van der Heijden vertelde op NPO Radio 1 (2023) over de sluiting van de mijnen en de belofte dat geen enkele mijnwerker een beroep zou moeten doen op de werkloosheidsuitkering: "We zijn compleet besodemieterd".

De voormalige mijnwerkers, ook wel koempels genoemd, waren trots op hun werk en zagen zichzelf als vakmannen. De sluiting van de mijnen leidde tot een diep economisch verval in de regio, gekenmerkt door werkloosheid, verlies van erfgoed en een algemeen gevoel van in de steek gelaten zijn (Willemsen, 2022; NPO Radio 1, 2023). De sociale impact van de sluiting was enorm: veel mensen konden het verlies niet verwerken, wat leidde tot problemen zoals alcoholmisbruik en stukgelopen huwelijken. De sfeer en gezelligheid in de regio verdween, en het verlies van trots was voelbaar (Hermans, 2015).

Lokale taal

In de gemeente Kerkrade, Simpelveld en Vaals, waar veel Roda JC supporters wonen, wordt het Ripuarisch dialect gesproken (zie figuur 2). Ripuarisch is een Duitse taalfamilie die ook in kleine delen van Nederland en België wordt gesproken (Bakkes, 1990) en behoort niet tot de Limburgse dialecten (Bakker, 1997). Net als het Limburgs heeft het Ripuarisch een sleптоon. Sprekers van Ripuarisch-Nederlandse en Limburgse dialecten kunnen elkaar over het algemeen verstaan. "Een Kerkradenaar spreekt in Maastricht wel dialect, maar past zijn eigen dialect aan, omdat dit sterk verschilt van het Maastrichts," schrijft Bakker (1997).

In Heerlen, de grootste stad van Regio Parkstad, is ook Roda JC de favoriete voetbalclub. Hier spreekt men Heerlens, een Ripuarisch overgangsdialect. Heerlens is een mengeling van Ripuarisch en Standaardnederlands (Cornips, 1992). Dit Standaardnederlands werd in de 20e eeuw meegebracht door hoogopgeleide werknemers uit het westen, aangetrokken door de mijnbouw (Cornips, 1992). Een bekende bijnaam voor Heerlens is Huillands, wat staat voor Hollands om van te huilen. Veel Limburgers kijken neer op het Heerlens omdat het niet 'puur' Limburgs is (Cornips & Van den Hengel, 2018), hoewel de taalvorm wel veel unieke woorden, klanken en grammatica kent.

Ondanks de variëteit aan dialecten tonen de Parkstadse dialecten veel overeenkomsten ('t Hoes veur 't Limburgs, z.d.) en zijn ze herkenbaar door hun duidelijke afwijkingen van de Limburgse taal (Weusten et al., 2013). Het gebruik van Ripuarisch dialect zoals Kerkraads en Ripuarisch overgangsdialect zoals Heerlens is daarom kenmerkend voor de regio en draagt het bij aan de identiteitsvorming.

Landschap

Een belangrijke symbolische dimensie voor Parkstad is het kenmerkende landschap waaraan de regio ook haar naam ontleent. Sinds de sluiting van de laatste mijnen in de jaren '70 is er veel aan het landschap gesleuteld. Steenberges werden omgevormd tot parkachtige landschappen en de mijnsporen werden lijnvormige plantsoenen, waardoor een groen, parkachtig landschap ontstond (Wenders & Kompier, 2023). Het industriële erfgoed verdween uit het straatbeeld en maakte plaats voor goedkope woonwijken en anonieme bedrijventerreinen, waardoor het gebrek aan ruimtelijke samenhang en identiteit toenam. Deze combinatie van landelijkheid en stedelijkheid is een belangrijk kenmerk van de regio. Het contrast tussen stad en land komt in Heerlen duidelijk tot uiting: het compacte centrum is omringd met een onsaamhangend landschap van tuinsteden naorlogse wijken (Wender & Kompier, 2023).

De mijnen bevinden zich onder de grond. Met het dichtgooien van de mijnschachten werd dit landschap ontoegankelijk en onzichtbaar. Ook de meeste bouwwerken die aan het mijnverleden herinneren zijn gesloopt (Van Mastrigt, 2014). Enkele zijn bewaard gebleven en vormen belangrijke historische monumenten. Wel nog wel goed zichtbaar in het landschap zijn de heuvels van de steenstorten, zoals de Wilhelminaberg.

Het industriële erfgoed is de bewoners van de voormalige Oostelijke Mijnstreek ontnomen (Wender & Kompier, 2023). In tegenstelling tot bijvoorbeeld België en Duitsland, waar het mijnverleden nog goed zichtbaar is en wordt ingezet om de culturele identiteit en de toeristische aantrekkingskracht van de voormalige mijngebieden te versterken (Knotter, 2013).

4.2.2 Cognitieve dimensie

Zelfbeeld

De term 'koempelmentaliteit' beschrijft het zelfbeeld binnen de oostelijke mijnstreek in Limburg. UvA-socioloog Eva Mos deed onderzoek naar deze mentaliteit, en concludeert dat deze refereert aan het solidariteitsgevoel onder voormalige mijnwerkers (Vrijmoed, 2019). Tegenwoordig is het een abstract begrip dat gemakkelijk wordt gebruikt, ook de Limburgse voetbalclub Roda JC benut deze term als marketingtool (Vrijmoed, 2019).

Houben (2021) beschrijft in haar Bachelorthesis de koempelmentaliteit als een brede term zonder eenduidige betekenis, maar die vooral bekend is onder de inwoners van de mijnstreek als een symbool voor het harde arbeidsethos, doorzettingsvermogen en onderlinge kameraadschap van de mijnwerkers. Het onderzoek schetst een beeld van een hechte gemeenschap van mijnwerkers die ook buiten de mijn in een groot sociaal netwerk verkeerden. Deze mentaliteit is ook zichtbaar in de voetbalgeschiedenis van de regio. Voetbalclubs bestonden voornamelijk uit mijnwerkers, en de kameraadschap die men in de mijnen ervaarde, vertaalde zich naar het veld. "Roda JC bleef die jaren bekendstaan om het sjouwen, hun bezieling. De voormalige mijnwerkersploeg deed het in de jaren zeventig uitstekend, werd zelfs even een

stabele subtopper, terwijl de regio gebukt ging onder grote werkloosheid, drugsproblematiek en structurele intellectuele leegloop" (Keppel, 2023).

Het in Parkstad populaire Instagram-account Kirchroatropical (z.d.) toont dat zelfspot een prominente rol speelt bij het zelfbeeld van de regio. Criminaliteit in de regio, lelijkheid van de gebouwde omgeving, en de liefde voor voetbal in de regio worden bespot.

Imago

Het imago van een regio wordt sterk beïnvloed door de berichtgeving in de landelijke media. De afgelopen jaren domineerden in de media onderwerpen als armoede, slechte gezondheid, sociale achterstanden en de gevolgen van de mijnsluitingen (De Limburger, 2024).

In landelijke media wordt Parkstad vaak geassocieerd met diverse negatieve aspecten. Zo wordt de regio regelmatig genoemd in de context van de goedkoopste woningen van Nederland, de hoogste misdaadcijfers, de meeste criminelen en een tekort aan politieagenten. Daarnaast wordt Heerlen vaak aangeduid als de ongelukkigste gemeente van het land. Deze negatieve beeldvorming wordt nog versterkt door filmpjes van verwarde personen en asociaal verkeersgedrag die op sociale media en websites zoals Dumpert worden gedeeld. Dit alles draagt bij aan het imago van Heerlen als een onaantrekkelijke stad (De Limburger, 2024).

De studie van Hospers (2013) benadrukt dat moderne media een zelfbevestigend effect kunnen hebben, waardoor het zelfbeeld en het imago van een regio steeds meer samenvallen. Hierdoor kan berichtgeving over een plaats ook het zelfbeeld van bewoners beïnvloeden.

4.3 Regionale dimensies Maastricht

4.3.1 Institutionele, territoriale en functionele kenmerken Maastricht

Institutioneel

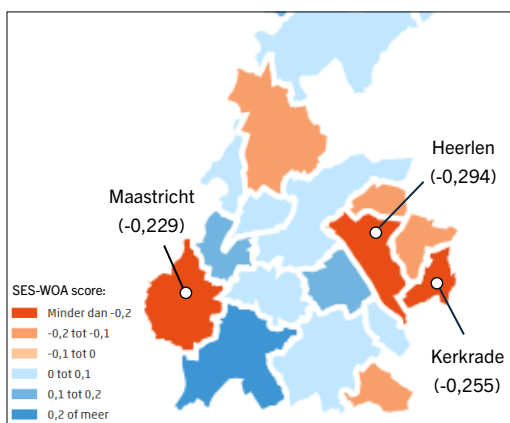
Maastricht is de hoofdstad van de provincie Limburg en telt ongeveer 125 duizend inwoners (Gemeente Maastricht, z.d.). De stad herbergt de Universiteit van Maastricht, een belangrijke internationaal georiënteerde academische instelling die bijdraagt aan de demografische en culturele diversiteit van Maastricht. Verschillende internationaal opererende bedrijven zijn gevestigd in Maastricht, wat de stad een economisch knooppunt in de regio maakt (Gemeente Maastricht, 2020).

Territoriaal

Maastricht is aan de westzijde begrensd door België en aan de oostzijde door het Heuvelland. De Maas stroomt dwars door de stad en bepaald de structuur van het stedelijke landschap. Al in de tijd van de Romeinen werd Maastricht bewoond aan beide zijden van de Maas (Fouarge, 2024). Maastricht is omgeven door een groen, heuvelachtig landschap.

Functioneel

Als hoofdstad van Limburg fungeert Maastricht als administratief en economisch centrum van de provincie. Toerisme speelt een belangrijke rol in de lokale economie, mede dankzij het historische stadscentrum (Gemeente Maastricht, 2020). De ruimtelijke inrichting van de stad is vooral gericht op hoge inkomensgroepen, toeristen en studenten. Voor mensen met een lager inkomen zijn er minder plekken om zich thuis te voelen en mee te doen in de maatschappij, blijkt uit onderzoek van Horstman (2022). De SES-WOA-score, een index van welvaart, opleidingsniveau en arbeid, laat zien dat Maastricht met $-0,229$ ruim beneden het Nederlands gemiddelde van 0 scoort. Kerkrade en Heerlen scoren nog wat lager, respectievelijk $-0,255$ en $-0,294$ (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). De verschillen tussen arm en rijk worden groter en Maastricht wordt geconfronteerd met meer kwetsbare huishoudens die te maken krijgen met schulden, dakloosheid en andere problemen (Maastricht, 2021).

Figuur 5. SES-WOA scores in Zuid-Limburgs per gemeente. (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2022). Bewerkt.

4.3.2 Symbolische kenmerken

Rijke geschiedenis

De rijke geschiedenis van Maastricht is een belangrijk symbolisch kenmerk van de stad. Dit is onder andere terug te zien in oude gebouwen en in de Maastrichtse taal. De geschiedenis van Maastricht gaat terug tot ongeveer 50 n.C. toen de Romeinen er een nederzetting stichtten. De stad kende periodes waarin het bezet was door de Fransen en periodes dat ze bij België hoorde. Tot in de 20e eeuw waren de contacten tussen Limburg en de rest van Nederland beperkt. Daarna, in de periode van de mijnbouw steeg de welvaart in de Oostelijke Mijnstreek terwijl de hoofdstad van de provincie verpauperde (Wilmots, 2008). Onderstaand citaat schets een beeld van Maastricht in die tijd:

“Grote structurele achterstand op maatschappelijk gebied: groot woningtekort, vele krotten, te geringe cityvorming, gebrek aan verkeerswegen, achterstand op recreatief gebied, vele onmaatschappelijken.” (Wilmots, 2008)

Pas laat in de twintigste eeuw bij de oprichting van de Universiteit van Maastricht integreerde de stad zich weer met Nederland. Deze langdurige isolatie en de buitenlandse invloeden die de Maastrichtse geschiedenis kenmerken hebben bijgedragen aan het ontstaan en behoudt van het Maastrichtse dialect (Wilmots, 2008).

Lokale taal

Het Maastrichts, een Zuid-Nederfrankisch dialect met Duitse en Franse invloeden, vormt een belangrijk onderdeel van de culturele identiteit van de stad. Het dialect wordt hoog gewaardeerd door de lokale omgeving (Weusten et al., 2013). Wilmots (2008) beschrijft het Maastrichts als een dialect dat rijk is aan Franse leenwoorden en bastaardwoorden. Verder herken je het Maastrichts aan het rekken van klinkers, vooral de -a, wordt vaak uitgesproken als -aa (Aarts & Weijenberg, 2014).

Onderzoek van vereniging Veldeke Limburg (Bakkes et al., 2013) wees uit dat meer dan 65% van de Maastrichtenaren de taal dagelijks spreekt. Het Maastrichts leeft nog volop, het wordt gesproken, gezongen en geschreven. Ook de jonge generatie schrijft steeds vaker in het dialect, mede dankzij sociale media (Weusten et al., 2013). Het is een taal die de cultuur van de stad weerspiegelt. Een voorbeeld dat de vereniging Veldeke Limburg (Weusten et al., 2013) benoemd is de uitdrukking 'E teske koffie mèt e stökske vlaoj', wat in taalkundig en cultureel opzicht heel anders is dan 'een mok thee met een stuk vlaai'.

Dat het Maastrichts hoog gewaardeerd wordt door Limburgers, ondanks het imago van Maastrichtenaren als opschepperig en arrogant (zie imago, paragraaf 4.3.3), kan worden verklaard door de rol van Maastricht als aantrekkelijk herkenningspunt voor de provincie Limburg (Weusten et al., 2013).

Landschap

Van Houtum et al. (2003) zochten doormiddel van interviews met Maastrichtenaren naar de stedelijke identiteit van Maastricht. Het historische centrum wat veel nog uit de Franse tijd stamt werd vaak benoemd. Maastricht is erin geslaagd haar oude binnenstad helemaal intact te houden. Daarnaast is het gebruik van bouwmaterialen uit de omgeving zoals kalksteen typerend voor het stedelijke landschap. Een ander belangrijk landschappelijk element van Maastricht is de rivier de Maas die dwars door de stad stroomt. De Maas is samen met de Sint Servaasbrug onmisbaar voor het Maastrichtse stadsaanzicht. Ze functioneren als herkenningspunten van Maastricht en zijn daardoor belangrijk voor identificatie met de stad en de herkenbaarheid van de stad.

4.3.3 cognitieve dimensie

Zelfbeeld

Iemand uit Maastricht worden ook wel een 'Sjeng' genoemd. De term 'Sjeng' is in Maastricht toepasbaar op zowel het zelfbeeld als het imago van de stad. De naam kan worden gebruikt door Maastrichtenaren zelf gebruikt als geuzennaam, terwijl het buiten Maastricht vaak gebruikt wordt als belediging (Van Houtum et al., 2003).

De Maastrichtenaren beschrijven zichzelf als trots, conservatief en enigszins gesloten (Van Houtum et al., 2003). De liefde die ze hebben voor hun stad is vaak groot. "De Maastrichtenaar is een chauvinistisch mens die vindt dat ie minimaal op de mooiste plek van Nederland geboren is, zo niet van de wereld", verteld een Maastrichtenaar in het onderzoek van Van Houtum et al. (2003). Deze liefde en het idee dat de stad anders is dan andere Nederlandse steden tonen het trotse zelfbeeld van de Maastrichtenaren.

Studente Friesen onderzocht voor haar afstudeeronderzoek wat een echte Sjeng maakte. De studente ondervond dat de identiteit en dialect onlosmakelijk verbonden zijn in Maastricht. Met dialect differentiëren Maastrichtenaren zich van de rest, tot het punt dat ze volgens anderen uitsluiten, bijvoorbeeld door het winkel- en horecapersoneel altijd in het Maastrichts te woord te staan, ongeacht of ze het verstaan. Dit is geen goed visitekaartje voor de stad, aldus Friesen (De Limburger, 2008).

Imago

Maastricht wordt door Nederlanders vaak geroemd als 'een stukje buitenland in Nederland'. De stad trekt veel toeristen die komen voor de historische binnenstad, de kunst of bijvoorbeeld de wereldberoemde jaarlijkse concertenreeks van André Rieu op het Vrijthof (Maastricht, 2020). De stad wordt als uniek beschouwd, niet te vergelijken met andere provinciesteden in Nederland (Van Houtum et al., 2003).

Aan de andere kant heeft de stad ook een negatief imago, buitenstaanders vinden Maastrichtenaren vaak onvriendelijk of arrogant. Uit een rapport van InterNations (2021) blijkt dat het voor expats bijna onmogelijk is om lokale Maastrichtenaren te ontmoeten of bevrienden. Een op de drie expats vindt Maastrichtenaren zelfs onvriendelijk.

5. Analyse voetballiederen

Dit hoofdstuk rapporteert over de bevindingen die volgen uit de analyse van de voetballiederen. Door middel van observatie tijdens voetbalwedstrijden en online bronnenonderzoek op TikTok, YouTube en Facebook zijn negentien voetballiederen van Roda JC en 22 voetballiederen van MVV geïdentificeerd die voldoen aan de gestelde voorwaarden zoals opgesteld in hoofdstuk twee. De volledige tekst van alle liederen staan in de bijlagen vanaf pagina x.

In de volgende paragrafen zijn de voetballiederen per club geanalyseerd aan de hand van de concepten uit het conceptuele model: lokale geschiedenis, lokaal taalgebruik, zelfbeelden en imago's, en landschap. De analyse biedt ook ruimte voor onvoorziene symboliek en thema's in de liederen die regionale identiteit weerspiegelen. Waar mogelijk is per thema een onderscheid gemaakt tussen chants en officiële liederen.

5.1 Voetballiederen van Roda JC

Veertien chants en vijf officiële liederen van Roda JC zijn geanalyseerd, de bevindingen staan hieronder in paragrafen 5.1.1 tot en met 5.1.5.

5.1.1 Lokale geschiedenis: koempels

Uit paragraaf 4.1 blijkt: Het mijnverleden van de Parkstad Regio leeft onder de inwoners en de sociaaleconomisch gevolgen van de mijnsluitingen zijn nog altijd voelbaar en zichtbaar. Mijnsymboliek komt ook veel voor bij de voetbalwedstrijden in het Parkstad Limburg Stadion: Supporters van Roda JC noemen zichzelf koempels, een van origine Duits woord wat kameraad of vriend betekent, en in Zuid-Limburg wordt gebruikt als woord voor mijnwerker of oud-mijnwerker (Vrijmoed, 2019). De westtribune heet de Koempeltribune (zie foto x), hier zwaaien de supporters vlaggen met daarop een hamer en een moker, het internationale symbool voor de mijnbouw. Sommigen van hen hebben dit symbool zelfs laten tatoeëren (zie foto x). Ook de mascotte van Roda JC genaamd Koempeltje moet met zijn helm en knapzak een mijnwerker voorstellen (zie foto x).

Afbeelding 1. Een lege Koempeltribune. (Roda JC Kerkrade)

Afbeelding 2. Koempeltje, de mascotte van Roda JC. (Jeroen Putmans)

Afbeelding 3. Mijnsymboliek op tatoeage van een Roda-supporter. (NRC)

Zowel de club als haar supporters lijken zich te identificeren met het mijnwerkersverleden en gebruiken dit verleden voor de beeldvorming van de club. Daarom is de verwachting dat veel voetballiederen over het mijnverleden gaan. In tegenstelling tot de verwachtingen verwijzen slechts twee van de negentien liederen verwijzen naar de mijnbouwgeschiedenis. Beiden liederen zijn chants. De teksten luiden:

Mijnstreek Oost song:

Allez allez allez, ooooh
Allez allez allez, ooooh
Mijnstreek Oost olé
Voor ons RJC
Allez allez allez, ooooh
Allez allez allez, ooooh

Wij zijn de jongens van de mijnstreek:

Wij zijn de jongens van de Mijnstreek
De boys van RJC
045 dat is de code
Ik wil nergens anders heen
Allez allez allez (4x)

Bovenstaande liederen verwijzen naar het mijnwerkersverleden met de woorden 'Mijnstreek' of 'Mijnstreek Oost'. In de *Mijnstreek Oost song* wordt het mijnverleden alleen benoemd, in *Wij zijn de jongens van de Mijnstreek* gaan de supporters een stapje verder door te bevestigen dat ze 'de jongens van de mijnstreek' zijn, Rose (1995) zou zo'n tekst categoriseren als identificerend met de Mijnstreek. De chant vervolgt met 'De boys van RJC' (Roda JC) wat Roda JC met de Mijnstreek verbindt. Vervolgens zingen de supporters '045 dat is de code', 045 is het netnummer van de Parkstad Regio, hiermee verbinden de supporters Roda JC én de Mijnstreek met de Parkstad Regio. Met de slotzin 'Ik wil nergens anders heen' tonen ze hun loyaliteit en liefde voor de club en voor de regio. In de eerste drie zinnen identificeren de Roda JC supporters zich met het lokale mijnverleden, met Roda JC en met de regio. De laatste zin toont hun loyaliteit en hun affectie met de regio.

Wij zijn de jongens van de Mijnstreek is de enige geanalyseerde chant waarin supporters het verleden expliciet gebruiken om hun regionale identiteit te weergeven. In de geanalyseerde officiële liederen wordt het mijnverleden niet benoemt.

5.1.2 Lokale taal: Kirchröadsj

De liederen van Roda JC verschillen in het gebruik van Kerkraads dialect of Standaardnederlands afhankelijk van het type lied. Roda JC-supporters zingen chants meestal in Standaardnederlands en officiële liederen meestal in Kerkraads dialect. Van de veertien geanalyseerde chants is zijn er twee Kerkraads, elf Standaardnederlands en één Duitstalig. Van de vijf officiële liederen zijn er Kerkraads en één in Standaardnederlands.

De liederen in lokale taal zijn Kerkraads, een Nederlandse variant van het Ripuarisch. Het Kerkraads dialect lijkt erg op het Duits en onderscheidt zich van andere talen en dialecten in Limburg door onder meer de volgende kenmerken ('t Hoes veur 't Limburgs, z.d.):

- o -j in plaats van -g
- o Kerkraadse woordenschat
- o Hoogduitse klankverschuiving (-k wordt -ch)
- o Woorden afgeleid van het Duits

Elk kenmerk is gemarkeerd met een specifieke kleur. Hieronder staan vijf voorbeelden van zinnen uit voetballiederden van Roda JC waarin deze kenmerken voorkomen, samen met de vertaling ervan. De kleuren geven aan van welk taalkenmerk sprake is.

- 1) Let's go Roda **Maach** een **jool**
- 2) I **jans** Europa kient ze 't tse hure
- 3) Roda, Roda, Roda, **ummer** baovena
- 4) Want drin is drin en **jool** is **jool**, zal **miech** **ejaal** zieë wie ze vool
- 5) 't Sjunste op de **welt**, wat der **Herjod** had **jemaad**

Vertaling:

- 1) Let's go Roda **maak** een **goal**
- 2) In heel (Limburgs: **gans**) Europa kun je het horen
- 3) Roda, Roda, Roda, altijd (Duits: **immer**) bovenaan
- 4) Want erin is erin en goal is goal, maakt **mij** niet uit (zal mij **egaal** zijn) hoe hij valt
- 5) Het mooiste van de **wereld**, wat **god** heeft **gemaakt**

Bovenstaande voorbeelden tonen aan dat het Kerkraads dialect voorkomt in verschillende liederen. Liederden in het Kerkraads zijn meestal nummers die speciaal voor de Roda JC zijn geschreven en op plaat zijn gezet, dus officiële liederden. Door de jaren heen hebben verschillende bands en orkesten uit Kerkrade en omgeving verzamelalbums uitgebracht met daarop Roda JC liederden. De meeste van die liederden zijn inmiddels vergeten, maar observatie en bronnenanalyse tonen aan dat ten minste vier van dit soort officiële liederden nog steeds in het Parkstad Limburg Stadion worden gezongen. Deze liederden zijn hieronder toegelicht. De volledige teksten van alle liederden staan in de bijlagen vanaf pagina x.

Roda los mer joa is het officiële clublied van Roda JC. In het Nederlands betekent het 'Roda, kom op'. Het nummer uit 1973 is geschreven door Cas Sprokel (1934, Kerkrade). Het is tegenwoordig niet op een vast moment te horen maar meestal draait de stadion-dj de versie van Joost Meijs (1958, Kerkrade) wanneer supporters het Parkstad Limburg Stadion binnendruppelen (van den Berg, 2023). *Hei Kunt Roda! Is*

uitgebracht in 1988 en is geschreven door Jo Smeets (1950, Schinveld). De uitvoering is door orkest de Peanuts met leden uit de omgeving Kerkrade (Van den Bremen, 2023). *Jool is Jool* is geschreven door Wim Kleinen en gezongen door Jack Vlinders (1949, Kerkrade). 'Jool is jool' betekent in het Nederlands 'goal is goal' en het refrein is tegenwoordig de goaltune van Roda JC (eigen observatie). 't *Sjunste op de welt* is een variant op het bekende Kerkraadse nummer *Os Kirchroa* van de Rodazangers. Het origineel uit 1960 is een ode aan Kerkrade. De Roda JC versie wordt gezongen door Joost Meijs. De tekst van het luidt:

Os Kirchroa (origineel):

*'t Sjunste óp de welt, wat der Herjod had Jemaad,
Dat is ós Kirchroa, went 't zingt en laacht.*

Vertaling:

*Het mooiste op de wereld, wat god heeft gemaakt,
Dat is ons Kerkrade, als het zing en lacht.*

't Sjunste op de welt:

*'t Sjunste óp de welt, wat der Herjod had Jemaad,
Dat is ós Roda, went 't joolle maacht.*

Vertaling:

*Het mooiste op de wereld, wat god heeft gemaakt,
Dat is ons Roda, wanneer het goals maakt,*

De tekstschrijvers, zangers en muzikanten van de nummers komen uit de omgeving van Kerkrade en schrijven of zingen in het Kerkraads dialect. Hierdoor krijgen de liederen van Roda JC een lokaal karakter. Bepaalde nummers zijn extra belangrijk voor de supporters: *Jool is Jool* is de goaltune, *Roda los mer joa* is het clublied, en *Hei kunt Roda!* is een motto van Roda JC en de tekst staat op Sjaals, shirts en vlaggen. Doordat juist deze belangrijke liederen in Kerkraads dialect worden gezongen laten de geanalyseerde liederen zien dat de lokale taal een belangrijke rol speelt in de identiteitsvorming van de Roda JC-supporters.

De teksten van de chants zijn voornamelijk Standaardnederlands. Een mogelijke verklaring voor het gebruik van Standaardnederlands in de chants is de variëteit van dialecten die Roda JC supporters spreken. Een andere mogelijke verklaring is dat supporters hun identiteit naar buitenstaanders willen uitdragen (Bradley, 1998) en hiervoor Standaardnederlands gebruiken. Als de supporters van Roda JC al hun chants in het Kerkraadse dialect zingen, zullen supporters van andere clubs er weinig van begrijpen.

5.1.3 Landschap

Het Limburgs volkslied is het enige geanalyseerde lied met het Limburgse landschap als tekstthema. Het lied uit 1909 heet 'Limburg mijn Vaderland' en is een ode aan Limburg (Provincie Limburg, z.d.). Het staat bol van teksten die het Limburgse Landschap verheerlijken. Voorafgaand aan thuiswedstrijden van Roda JC speelt de stadion-dj het eerste couplet en het refrein van het volkslied, een groot deel van het thuispubliek gaat dan staan en zingt mee (eigen observatie):

Limburg mijn Vaderland:

*Waar in 't bronsgroen eikenhout
't nachtegaaltje zingt;
Over 't malse korenveld
't lied des leeuweriks klinkt;
Waar de hoorn des herders schalt
langs der beekjes boord:*

Refrein:
*Daar is mijn Vaderland
Limburgs dierbaar oord!
Daar is mijn Vaderland
Limburgs dierbaar oord!*

Het Limburgs volkslied wordt gezongen bij officiële gelegenheden en tijdens feesten zoals Vastelaovend (L1, z.d.). Dit suggereert dat de Limburgers hun landschap waarderen en zich er graag mee identificeren. De schrijver van het volkslied liet zich inspireren door het landschap rondom kasteel Borgitter in de huidige gemeente Leudal (Provincie Limburg, z.d.). Eigenlijk gaat het lied dus niet over het landschap rondom Parkstad.

Het zingen van *Limburg mijn Vaderland* is voor Roda JC supporters niet zozeer een manier om zichzelf te identificeren met het typerende, on-Nederlandse Landschap van Limburg, maar eerder een manier om te zeggen: Roda JC is dé voetbalclub van Limburg. Naast Roda JC telt Limburg nog drie professionele voetbalclubs: MVV Maastricht, Fortuna Sittard en VVV Venlo. Alleen Roda JC kiest ervoor om het Limburgse volkslied te zingen en presenteert zichzelf als de 'Limburgse Passie' en 'trots van het zuiden'. Die trotse gevoelens voor de club typeert de Roda JC supporters. Het thema trots wordt verder toegelicht in de volgende paragraaf.

5.1.4 Zelfbeelden en imago's

Loyaliteit

Loyaliteit is een belangrijk thema in de liederen van Roda JC, bijvoorbeeld in het clublied *Roda Los Mar Jao*. De supporters zijn telkens weer in het stadion, blijven trouw aan de club en blijven allemaal bijeen, wordt achtereenvolgens gezongen. Eigenlijk herhaalt de tekst drie keer dezelfde boodschap: de supporters van Roda JC zijn loyaal aan hun club.

Roda los mar jao:	Vertaling:
<i>Roda, Roda, Roda los mar jao.</i>	<i>Roda, Roda, Roda kom op!</i>
<i>Roda, Roda, dieng supporters zunt werm dao.</i>	<i>Roda, Roda, jouw supporters zijn daar weer.</i>
<i>Roda, Roda, vier blieve diech truij.</i>	<i>Roda, Roda, wij blijven je trouw.</i>
<i>Vier blieve allenuij beijee, vuur Roda JC.</i>	<i>We blijven allemaal bijeen, voor Roda JC.</i>
<i>Vier blieve allenuij beijee, vuur Roda JC.</i>	<i>We blijven allemaal bijeen, voor Roda JC.</i>

Ook verschillende chants tonen de loyaliteit van Roda JC supporters aan hun club. In *Roda Kerkrade dat is onze club* zingen de supporters dat ze hun club overal zullen volgen:

Roda Kerkrade dat is onze club:
*Roda kerkrade dat is onze club
We dromen van die UEFA cup.
Naar Milaan, Bordeaux en Sofia
Daar waar jij gaat
Gaan wij jou achterna
Lalalalalala-laaa-lala...*

En in de *Wij zijn Roda song* zingen supporters over clubliefde en over levenslange loyaliteit aan Roda JC:

Wij zijn Roda song:

Ooh, wij zijn Roda

Wij zijn de gekste

Voor niemand bang.

Roda is de club waar jij en ik zoveel van hou

Daarom blijven wij die club ons hele leven trouw.

Tot slot zingen de supporters in *De jongens van de mijnstreek*: “045 dat is de code, ik wil nergens anders heen” waarmee ze hun loyaliteit aan de regio uiten.

Trots

Verschillende liederen demonstreren hoe trots Roda JC supporters zijn op hun club. Bijvoorbeeld het eerdergenoemde *Limburgs Volkslied* en in *Hei kunt Roda*, waarin ze zingen over de tijden dat Roda JC meedeed in het Europese voetbal: “I jans Europa kient ze ’t hure” (vertaling: In heel Europa kun je het horen). Ook in *’t Sjunste op de Welt* wordt verwezen naar Europa. De Europese prestaties van Roda JC lijken een thema waar de supporters zich graag mee identificeren. De gedachte dat het kleine Roda zich kon meten met de grote clubs van Europa gaf een sterk gevoel van trots (Rensen, 2022), dat tientallen jaren later nog steeds door supporters wordt aangehaald. In totaal speelde Roda JC 36 wedstrijden tegen buitenlandse clubs in Europa, waarvan de club er 15 won, 17 verloor en 4 gelijk speelde (Roda JC Kerkrade, z.d.). Het lied sluit af met de woorden “Roda oes Kirchroa, dat is d'r betste kloeb”.

’t Sjunste op de Welt:

Junt durch Europa en hant vuur jenne floep.

Roda oes Kirchroa, dat is d'r betste kloeb.

Vertaling:

Gaan door Europa en hebben geen angst.

Roda uit Kerkrade, dat is de beste club.

5.1.5 Overig

Duitstalige chant: nadat de stadionspeaker een doelpunt voor Roda JC heeft vermeld zingen de supporters “Danke, bitte! Danke, bitte!”. Een gebruik dat is overgenomen vanuit de Duitse Bundesliga. Ooit probeerde de club deze traditie af te schaffen om van hun Duitse imago af te komen. Inmiddels is de traditie weer omarmd (L1, 2012). Het zingen van “Danke, bitte!” toont de verbintenis van Roda JC supporters met Duitsland.

Plaatsnamen: Plaatsnamen of plaatsaanduidingen komen voor in twee liederen en zes chants. Meestal wordt verwezen naar Kerkrade of Kirchroa. Andere termen die plaatsen aanduiden zijn 045 (het netnummer), Mijnstreek of Mijnstreek Oost, en 't Roderland. Roderland verwijst naar 'het land van Rode', een historische benaming voor gebied rondom het huidige Kerkrade, en waaraan Roda JC haar naam te danken heeft.

Hei kunt Roda! (Fragment):

Vier komme oes 't Roderland en moelle nit tse vöal

D'r voësbal is ós leëve, vier sjmiere jeer de keël.

Vertaling:

We komen uit het Roderland en kletsen niet te veel

Het voetbal is ons leven, we smeren weer de keel

5.2 Voetballiederen van MVV Maastrichts

Vijftien chants en zeven officiële liederen zijn geanalyseerd, de bevindingen staan hieronder in paragrafen 5.2.1 tot en met 5.2.5.

5.2.1 Lokale geschiedenis: aajd Mestreech

De geschiedenis van Maastricht lijkt een belangrijke rol te spelen in de identiteitsvorming van MVV-supporters. In Stadion De Geusselt zijn verschillende verwijzingen naar het oude Maastricht. Bijvoorbeeld de vijfpuntige ster, het embleem van MVV. Vaak is de ster afgebeeld met een engel die het embleem van achter vasthoudt. De bijnaam van de harde kern 'Angelside' verwijst naar deze engel. Ook de Romeinse soldaat die is afgebeeld op het spandoek van de Angelside Veteranen verwijst naar het Romeinse verleden van Maastricht (zie afbeelding 4). In *Ode aan Maastricht* zingt de Maastrichtse zanger Benny Neyman over deze Romeinse geschiedenis.

Afbeelding 2. Spelers van MVV en Roda JC betreden het veld van stadion de Geusselt. Achter hen de harde kern van MVV. Links hangt het spandoek van de Angelside veteranen, rechts een vlag met de Maastrichtse ster. (ZO-NWS)

Ode aan Maastricht

*Kom met me mee naar Maastricht.
Voor wie niet weet waar dat ligt.
Ergens in 't uiterste zuiden van het land.
Parel van het Limburgse land.*

*Stad aan de kolkende Maas.
Weinig bezongen helaas.
Door de Romeinen gebouwd en gesticht.
Kom met me mee naar Maastricht.*

MVV-supporters zingen dit nummer vaak in de laatste minuten van een wedstrijd wanneer MVV op winst staat. *Ode aan Maastricht* is een favoriet onder de supporters bleek tijdens de wedstrijd MVV - VVV; de meeste nummers werden alleen gezongen door de harde kern op de Angelside-tribune, maar tijdens *Ode aan Maastricht* zongen supporter op alle tribunes mee. (Eigen observatie).

Ook in het Maastrichts volkslied is de lange geschiedenis van Maastricht een belangrijk thema, zoals blijkt uit teksten als “Maastricht door alle eeuwen heen”, “We luisterden naar jouw oude historie” en “bidt voor ons oude Maastricht”. MVV-supporters zingen voor de aanvang van thuiswedstrijden in stadion De Geusselt het eerste en het vierde couplet, de tekst er vertaling hiervan staan hieronder:

Maastrichts Volkslied:

*Jao, diech höbs us aon 't hart gelege
Mestreech door alle iewe heer.
Veer bleve diech altied genege
en deilde dreufheid en plezeer.
Veer huurde nao dien aw histories
te peerd op grampeer ziene sjoet.
Eus ouge bloonke bij dien glories
of perelde bij diene noed.*

*Wie dèks woorste neet priesgegeve
mèh heels dien kroon toch opgeriech
en ongeknak biste gebleve
door euze band vaan trouw aon diech.
Daorum de hand us touwgestoke
't oug geriech op 't stareleech
en weurt dat oug daan ins gebroke
daan beit veur us 't aajd Mestreech.*

Vertaling:

*Ja, jij bent ons aan het hart gelegen
Maastricht, door alle eeuwen heen.
Wij bleven jou altijd dienen
en deelden droefheid en plezier.
We luisterden naar jouw oude historie
Te paard op opa zijn schoot.
Onze ogen blonken bij jouw glories
Of traanden bij jouw nood.*

*Hoe vaak werd jij niet prijsgegeven
Maar hield jouw kroon toch opgericht
En ongeknakt ben jij gebleven
Door onze band van trouw aan jou
Daarom de hand ons toegereikt
Het oog gericht op sterrenlicht
En wordt dat oog dan eens gebroken
Dan bidt voor ons het oude Maastricht*

Andere thema's in het volkslied zijn voor- en tegenspoed, loyaliteit en trots. Met teksten als “wij bleven jou altijd dienen, en deelden droefheid en plezier”, “onze ogen blonken bij jouw glories, of traanden bij jouw nood”, en “hoe vaak werd jij niet prijsgegeven, maar hield jouw kroon toch opgericht” beschrijft het volkslied dat de Maastrichtenaren trots waren op Maastricht en de stad trouw bleven in mooie en in mindere mooie periodes.

De tekst van *Mie leef Mestreech* (mijn lieve Maastricht) illustreert ook de thema's voor- en tegenspoed, geschiedenis en trots.

Mie leef Mestreech (eerste couplet):

*Mie leef Mestreech, boeste ouch kumps, boeste geis,
blijf toch Mestreech, stad mèt historie, victorie,
en ouch wel ins get tegeslaag.
Toch bin iech gruuts op Mestreech, ederen daag.*

Vertaling:

*Mijn lieve Maastricht, waar je ook komt, waar je gaat
Blijf toch Maastricht, stad met historie, victorie
En ook wel eens een wat tegenslag
Toch ben ik trots op Maastricht, iedere dag.*

Het historische karakter van Maastricht wordt ook benoemd in chant. In *Joa, veer zien MVV* identificeren de supporters zichzelf en MVV met ‘aajd Mestreech’ (vertaling: oud Maastricht):

Joa, veer zien MVV:
*Joa, veer zien MVV,
Boys oet aajd Mestreech,
Altied volle gaas
MVV Mestreech*

5.2.2 lokale taal: Mestreechs

MVV-supporters zingen de meeste officiële liederen en chants in het Maastrichtse dialect. Van de vijftien geanalyseerde chants zijn er twee Engels, zeven Maastrichts en zes Standaardnederlands. Bij de acht officiële liederen is de verhouding zeven op één voor het Maastrichts ten opzichte van het Standaardnederlands. Daarnaast spreekt de stadionspeaker het thuispubliek in de Geusselt aan in Maastrichts dialect en worden er voor en na de wedstrijd Maastrichtse carnavalshits afgespeeld (eigen observatie)

Maastrichts (Limburgs: Mestreechs) is onder Limburgers een herkenbaar en gerespecteerd dialect (Bakkes et al., 2013). Een eigenschap waarmee het Maastrichts zich onderscheidt van andere Limburgse dialecten is het rekken van klinkers (Aarts & Weijenberg, 2014), zoals beschreven in paragraaf 4.3.2. Enkele voorbeelden waar klinkers worden gerekt in de liederen van MVV, aangegeven met groene markering:

- 1) Toch bin iech gruuts op Mestreech, ederen **daag**.
- 2) **Vaan** de club oet Mestreech.
- 3) Stad **vaan** Servaos, 't hart **vaan** Mestreech dat blijf sloon,
- 4) **daan** viere veer de euverwinning

Het in Maastricht populaire liedje *Mestreech is neet breid, meh laank* (Vertaling: Maastricht is niet breed, maar lang) is een toespeling op dit langgerekte karakter van het Maastrichts (Aarts & Spronck, 2005). Dit nummer is ook onderdeel van het repertoire van de MVV-supporters:

Mestreech is neet breid, meh laank:
*Mestreech is neet breid meh Mestreech dat is laank.
Mestreech is de stad vaan de Gezèlle vaan de Zaank.
Niks is te lestig en niks is te zwoer,
want vrundsjap dat is noe zjus de krach vaan us koer.*

Het Maastrichtse woord *sjevraoj*, wat rilling betekend, is afgeleid van de Franse woorden *chaud* en *froid*, wat respectievelijk 'heet' en 'koud' betekent. Het gebruik van Franse leen- of bastaardwoorden is kenmerken voor het Maastrichts dialect (Wilmots, 2008). MVV-supporters zingen het woord *sjevraoj* in hun chant *Veer hawwe van MVV Mestreech*:

Veer hawwe van MWW Mestreech:
*Veer hawwe, veer hawwe, veer hawwe.
Vaan MVV Mestreech, Mestreech Mestreech.
Dees club gief us sjevraoje, sjevraoje, sjevraoje
veer goon us weer begaoje, begaoje begaoje
ohoohohoh*

Het veelvuldige gebruik van het Maastrichts in zowel chants als officiële liederen bevestigt dat lokale taal een belangrijke rol speelt in de identiteitsvorming van MVV-supporters.

5.2.3 landschap

Het Zuid-Limburgse landschap onderscheidt zich sterk van de rest van Nederland en vormt daarmee een kenmerkend element van de regionale identiteit (zie paragraaf 4.3.2). Het is daarom te verwachten dat verwijzingen naar het landschap ook terugkomen in MVV-liederen.

De analyse toont aan dat dit niet het geval is; landschap is in slechts twee liederen een tekstthema. In *Ode aan Maastricht* met de tekst: “Stad aan de kolkende Maas”, en in *Mie Leef Mestreech* Met de tekst: “Stad aon de Maos, de hoofs diech veur niemes te sjaome” (Vertaling: Stad aan de Maas, daar hoef je je niet voor te schamen). Beide liederen verwijzen naar de Maas, de rivier die dwars door de stad stroomt en onmisbaar is voor het Maastrichte stadsaanzicht. De Maas is daardom belangrijk voor identificatie met de stad en de herkenbaarheid van de stad. In *Ode aan Maastricht* noemt Benny Neyman Maastricht ook “parel van het Limburgse land”, mogelijk duidend op de schoonheid van de historische stad en de omliggende groene omgeving.

5.2.4 Zelfbeelden en imago's

Trots, liefde en chauvinisme

De meeste officiële liederen die MVV-supporters zingen weerspiegelen hun liefde en trots. Deze gevoelens betrekken vaker de stad Maastricht dan de voetbalclub MVV. Een voorbeeld van zo'n nummer is *Mie leef Mestreech* waarin trots en waardering voor Maastricht centraal staan:

Mie leef Mestreech (fragment):	Vertaling:
<i>Es kleine grummel waor ich al gruuts</i>	<i>Als kleine jonge was ik al trots</i>
<i>Jao, tot mien wieg oets moech stoon in Mestreech</i>	<i>Ja, dat mijn wieg ooit mog staan in Maastricht</i>
<i>La la la, la la la, la la la, la la la</i>	<i>La la la, la la la, la la la, la la la</i>
<i>Niks is te good veur Mestreech</i>	<i>Niks is te goed voor Maastricht</i>
<i>La la la, la la la, la la la, la la la</i>	<i>La la la, la la la, la la la, la la la</i>
<i>Zing 't mer oet veur Mestreech</i>	<i>Zing het maar uit voor Maastricht</i>

Met de frase “Niks is te good veur Mestreech” benadrukken de Maastrichtenaren dat hun stad alleen het allerbeste verdient. De titel van het lied, *Mie leef Mestreech* (vertaling: mijn lieve Maastricht) toont ook affectie voor de stad. Het bezittelijk voornaamwoord ‘mie’ in ‘mie leef Mestreech’ versterkt het gevoel van verbondenheid; Maastricht is onderdeel van de identiteit van de Maastrichtenaren. Dit gebruik van bezittelijke voornaamwoorden komt vaker in de liederen van MVV. Bijvoorbeeld in *Jao dat is us MVV* of in *Jao us Mestreech*:

In *Jao us Mestreech* wordt Maastricht niet alleen bezittelijke aangeduid, maar ook gepersonifieerd. Door de stad als een geliefde aan te spreken maken de supporters duidelijk hoeveel de stad voor hen betekend en hoeveel ze van Maastricht houden. De zin “Maastricht, je bent een wereldstad” toont wederom de trots van de Maastrichtenaren.

Jao us Mestreech

*Jao us Mestreech, jao us Mestreech.
De maak sus sóms zoe werrem van binne, jao us
Mestreech.
Plezeer, kins diech us geve, vööl sjoens höbbe veer
gehad.
'T steit euveral gesjreve, Mestreech diech bis 'n
wereldstad.
De maak sus sóms zoe werrem van binne, jao us
Mestreech.*

Vertaling:

*Ja ons Maastricht, ja ons Maastricht.
Je maakt ons soms zo warm van binnen, ja ons
Maastricht.
Plezier kun je ons geven, veel moois hebben we
gehad
Het staat overal geschreven, Maastricht je bent een
wereldstad.
Je maakt ons zo warm van binnen, ja ons
Maastricht.*

Ook het nummer *Ode aan Maastricht* is, zoals de titel doet vermoeden, een eerbetoon aan Maastricht. Tijdens de wedstrijd MVV–VVV zongen zelfs de stille ingetogen supporters dit nummer zachtjes mee, wat aangeeft dat het lied iets losmaakt in de supporters. Veel supporters zongen de twee coupletten met volle overgave en emotie, en herhaalden het lied meerdere keren (eigen observatie).

Overigens uiten MVV-supporters ook hun liefde en trots voor hun club. Een voorbeeld hiervan is de chant *Zien diech liever es mien vrouw*, waarin ze op humoristische wijze zingen dat hun liefde voor MVV groter is dan voor hun vrouw: “Zie heet de 2e ploot gekrege, want MVV dat is mien leven!” (Vertaling: “Ze [mijn vrouw] heeft de tweede plaats gekregen, want MVV dat is mijn leven”). Of in de chant *veer hawwe van MVV Mestreech*. Chants tonen eerder de trots en liefde voor MVV, terwijl officiële liederen vaker gaan over trots en liefde voor Maastricht.

Tot slot kan het zingen van het Maastrichts volkslied als een vorm van Maastrichts chauvinisme worden beschouwd. Hoewel dit gebruikelijk is bij nationale elftallen, is het voor lokale voetbalclubs bijzonder. Tijdens de observaties bij de wedstrijden MVV–Roda JC en MVV–VVV gingen de meeste MVV-supporters staan en zongen ze mee toen het volkslied werd afgespeeld. De Maastrichtenaren respecteren hun volkslied, zo blijkt.

Ongedwongen

De nummers *Joa dat is eus MVV* en *Mie leef Mestreech* tonen een ongedwongen kant van de MVV-supporters.

Joa dat is eus MVV (fragment):

*Hup Hup Hup MVV!
Es geer wilt MVV
Komt g'r op de ieërste plaots te staan!*

Vertaling:

*Hup hup hup MVV!
Als jullie willen MVV!
Komen jullie op de eerste plaats te staan!*

De frase “Es geer wilt MVV” in het officieuze clublied *Joa dat is eus MVV* toont de ongedwongen houding van MVV-supporters. De supporters moedigen hun team aan zonder dwingende taal. Hun trots en loyaliteit aan de club zijn belangrijker dan de winst.

De tekst van *Mie leef Mestreech* gaat niet over MVV maar over de stad Maastricht. Hier wordt de luisteraar aangemoedigd om eens een keer naar Maastricht te komen, wederom met dezelfde niet dwingende taal: “Komp mer gerös nao Mestreech, es geer wilt” (vertaling: kom maar gerust naar Maastricht, als u wilt).

Deze ongedwongen kant staat in contrast met het imago van de MVV-supporters; ze komen geregeld negatief in het nieuws vanwege geweld en wangedrag tegen bijvoorbeeld Roda-JC supporters. Ook tijdens de observatie bij de wedstrijd MVV-Roda JC sloeg de sfeer om toen een MVV-supporter zijn biertje leeggooid op een speler van Roda JC (eigen observatie).

5.3 Regionale rivaliteit

De rivaliteit tussen Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht is groot. Voor sommige supporters zijn de gevoelens van haat naar de rivaal zelfs zo groot dat ze geweld gebruiken. Daarom zijn de komende jaren ook geen uitsupporters bij wedstrijden van Roda JC tegen MVV (MVV Maastricht, 2023).

Verschillende voetballiederen weerspiegelen de onderlinge rivaliteit. MVV-supporters noemen Roda JC in hun liederen vaak mof, een scheldwoord voor Duitsers. Roda JC ligt tegen de Duitse grens aan, hun taal lijkt erg op het Duits en ze zingen “Danke, bitte!” wanneer ze hebben gescoord. Een inkoppertje dus om ze weg te zetten als Duitsers. Hiermee impliceren de Maastrichtenaars ook dat ze zelf geen Duitsers, maar echte Limburgers zijn. Enkele voorbeelden:

Helmond sport, vèrkesköp
Zoe lang veer leve, zinge veer,
Roda kutmoffe,
En Fortuna, vuile kutboere,
En Helmond Sport, vèrkesköp

Robbie vuile mof
Jalalalalalala
Robbie vuile mof, vuile mof
Robbie vuile mof

Robbie vuile mof gaat over Maastrichtenaar Robbie Servais, voormalig assistent van MVV die sinds 2023 technisch manager is bij Roda JC. Voor fanatieke MVV-supporters is die overstap naar hun rivaal een vorm van verraad.

Wie niet springt dat is een mof:
En wie niet springt.
Wie niet springt dat is een mof.
Wie niet springt dat is een mof.
Wie niet springt dat is een mof.

Roda JC-supporters hebben hun eigen variant op deze chant:

Wie niet springt dat is een Pier:
En wie niet springt.
Wie niet springt dat is een Pier.
Wie niet springt dat is een Pier.
Wie niet springt dat is een Pier.

Pier is Kerkraads voor Maastrichtenaar.

De chant *Sittard moet dood en Maastricht moet kapot* weerspiegelt de rivaliteit tussen MVV, Roda JC en ook Fortuna Sittard.

Sittard moet dood en Maastricht moet kapot:

Oh hoo oh hoo.

In Kerkrade zingen we zo.

Sittard moet dood en Maastricht moet kapot.

Dat (tegenstander) rollen we zo even op.

Alle liederen in deze paragraaf zijn voorbeelden van *identifying against* en distantiëring van de rivaal (Rose, 1995; Wagemakers, 2017). Met de liederen laten de supporters van beiden clubs vooral zien dat ze anders zijn dan de tegenstander. Dit anders-zijn is een belangrijk onderdeel van hun identificatieproces (Wagemakers, 2017), en is een manier waarmee voetsupporters hun liefde voor hun eigen plek kunnen vergroten (Verriet, 2016). Imago's van de tegenstander spelen in sommige liederen een rol, zo worden Fortunezen weggezet als boeren en Roda JC-supporters als moffen.

De rivaliteit tussen MVV en Roda JC is overigens vooral symbolisch. De laatste keer dat MVV won van Roda was in 2015. De laatste keer dat Roda JC thuis verloor van MVV was in 1991. De afgelopen tien keer dat de teams elkaar tegenkwamen won Roda zeven wedstrijden en speelden ze drie wedstrijden gelijk.

6. Twee clubs, twee identiteiten

Door de regionale kenmerken uit Hoofdstuk 4 en de voetballiederen uit Hoofdstuk 5 met elkaar te verbinden, analyseert dit hoofdstuk hoe de weerspiegeling van regionale identiteit verschilt tussen de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht.

Veel Roda JC supporters wonen in een sociaaleconomisch achtergestelde regio met een slecht imago, waar de gevolgen van de mijnsluitingen nog steeds zichtbaar en voelbaar zijn (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2023). Ze zijn trots op hun voetbalclub die (relatief) goed presteert en in het verleden zelfs op Europees niveau heeft gespeeld (Roda JC Kerkrade, z.d.). Supporters zingen hierover in liederen als *Hei Kunt Roda* en *'t Sjunste op de Welt*.

In de voormalige Oostelijke mijnstreek leeft het gevoel dat de regio nooit de waardering heeft gekregen die zij verdiende, ondanks de jarenlange bijdrage aan de energievoorziening van Nederland in de vorm van miljoenen tonnen steenkool. Na de Mijnsluitingen voelden veel inwoners van de Oostelijke mijnstreek zich in de steek gelaten. De regio verpauperde en velen zaten werkloos thuis, wat leidde tot een verlies van trots (Hermans, 2015). Roda JC werd een van de weinige symbolen van trots voor de regio (Keppel, 2023). Dit wordt ook zichtbaar door de vele lokale muzikanten uit Kerkrade en omgeving die speciale nummers voor Roda JC hebben opgenomen. Sommige van deze nummers worden tientallen jaren later nog steeds gezongen, bijvoorbeeld het clublied *Roda los mer joa*.

Regio Parkstad heeft nog altijd een slecht imago door negatieve berichtgeving in de media over de regio (De Limburger, 2024). Voor Roda JC supporters blijft de club een symbool van kracht, eenheid en loyaliteit die dit negatieve imago tegenspreekt.

Reverda (2012) stelt dat veel inwoners in de Parkstad Regio vasthouden aan het verleden en veel belang hechten aan traditionele waarden. De voetballiederen weerspiegelen dit gezien de vele liederen over loyaliteit van de supporters aan de voetbalclub. Bijvoorbeeld in het clublied *Roda los mer joa*, maar ook in de chants *Roda Kerkrade dat is onze club* en de *Wij zijn Roda song*.

Het imago van Maastricht is positiever dan dat van Parkstad. Voor MVV-supporters is het zingen van voetballiederen dan ook vooral een manier om hun liefde voor de stad Maastricht te uiten, en in mindere mate hun liefde voor MVV. Dit staat in contrast met de supporters van Roda JC, bij wie de trots en liefde voor de regio grotendeels samenhangt met hun trots en liefde voor Roda JC.

De liefde en trots van MVV-supporters voor de stad Maastricht komt tot uiting door liederen te zingen waarin ze de stad romantiseren. Bijvoorbeeld *Ode aan Maastricht* en *Mie leef Mestreech*. Veel liederen over Maastricht zijn een soort liefdesliederen. Kenmerken die de stad typeren zijn hierbij niet zo belangrijk. Het is vooral een gevoel wat de Maastrichtenaren verbindt.

7. Conclusie

Dit hoofdstuk beantwoordt de centrale onderzoeksvraag stapsgewijs door eerst antwoord te geven op de vier deelvragen. Iedere deelvraag biedt inzicht in een onderdeel van het onderzoek. De antwoorden op de deelvragen vormen vervolgens samen het antwoord op de centrale onderzoeksvraag.

1. *Welke kenmerken, zelfbeelden en imago's typeren Parkstad en Maastricht?*

Kenmerken, zelfbeelden en het imago van regio Parkstad zijn grotendeels gevormd door de mijnbouw in de twintigste eeuw en de gevolgen van de mijnsluitingen. Het economische verval van de regio na de mijnsluitingen in de jaren '60 en '70 is nog steeds zichtbaar en voelbaar in de regio, die sociaaleconomisch achterloopt op de rest van Nederland. Ook is de regio in deze tijd haar trots verloren. Negatieve berichtgeving over Parkstad in de media versterken het slechte imago. Taalkundig onderscheidt Parkstad zich van de rest van Limburg door de Ripuarische- en Ripuarische overgangsdialecten die er gesproken worden. Deze behoren tot de Duitse taalfamilie en wijken sterk af van de Limburgse taal en van het Standaardnederlands. Het landschap van Parkstad bestaat uit meerdere stedelijke kernen met daartussen een groen landschap die samen één geheel vormen.

Maastricht heeft als hoofdstad van Limburg een belangrijke bestuurlijke en symbolische functie in de regio. De Universiteit van Maastricht is een invloedrijke instelling die bijdraagt aan de demografische en culturele diversiteit van de stad. Het imago van Maastricht is overwegend positief omdat mensen de historische binnenstad aantrekkelijk vinden. Dit maakt de stad ook een populaire bestemming voor toeristen. Maastrichtenaren staan bekend als arrogant en onvriendelijk, buitenstaanders voelen zich hierdoor niet altijd welkom in de stad. Maastrichtenaren zijn ook chauvinistisch en hebben veel liefde voor hun stad. Tegelijkertijd kent de stad groeiende armoedeproblematiek en kunnen mensen met een lager inkomen er moeilijk hun plek vinden. Het herkenbare en geliefde Maastrichtse dialect wordt door een meerderheid van de Maastrichtenaren dagelijks gesproken en is een belangrijk onderdeel van hun regionale identiteit.

2. *Welke regionale kenmerken, symboliek en zelfbeelden tonen de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?*

Enkele voetballiederen van Roda JC Kerkrade verwijzen naar het mijnverleden, maar dit vormt geen centraal thema in hun repertoire. Het kenmerkende landschap van de regio wordt niet expliciet in de liederen genoemd. De voetballiederen tonen vooral loyaliteit van de supporters aan de club en hoe trots ze zijn op Roda JC.

Bij MVV Maastricht verwijzen verschillende liederen naar de geschiedenis van de stad. De teksten in deze liederen verwijzen niet naar een bepaalde periode of een specifieke gebeurtenis, maar benadrukken vooral dat Maastricht een stad is met een lange geschiedenis. Het kenmerkende landschap van Maastricht en het omliggende gebied wordt weinig bezongen, met uitzondering rivier de Maas die in twee liederen wordt benoemd. MVV-supporters uiten met hun liederen vooral hun liefde voor de stad Maastricht, die vaak passioneel en romantisch wordt bezongen.

3. *Welke rol speelt regionale taal bij het uitdragen van regionale identiteit in de voetballiederen van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?*

Regionale taal is essentieel voor het uitdragen van de regionale identiteit van supporters van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht. Supporters van Roda JC zingen de meeste officiële liederen in het Kerkraads dialect, terwijl ze chants voornamelijk in Standaardnederlands zingen. MVV-supporters zingen zowel officiële nummers als chants meestal in Maastrichts dialect. Mogelijk verklaart de grotere variëteit aan dialecten in de Parkstad-regio dit verschil, in tegenstelling tot het meer uniforme Maastrichtse dialect. Lieder met belangrijke symbolische waarde zoals het clublied en de goaltune worden bij Roda JC in dialect gezongen. Supporters van beide clubs benadrukken met het gebruik van hun lokale dialect dat ze met elkaar tot dezelfde groep behoren, en distantiëren zich tegelijkertijd van andere regio's.

4. Op welke manier tonen voetballieder de verschillen in regionale identiteit tussen de supporters van Roda JC Kerkrade en MVV Maastricht?

De voetballieder benadrukken de loyaliteit van Roda JC-supporters en hun trots en liefde voor de club. MVV-supporters uiten in hun liederen vooral hun liefde en trots voor de stad Maastricht. Het volkslied die beiden clubs voorafgaand aan de wedstrijd zingen illustreert dit verschil: MVV-supporters zingen voorafgaand aan wedstrijden het Maastrichts volkslied, een duidelijke uiting is van de sterke regionale trots die zo kenmerkend is voor de Maastrichtenaren. Roda JC-supporters zingen het Limburgse volkslied en laten hiermee zien dat Roda JC dé voetbalclub van Limburg is. Die behoefte aan erkenning en waardering hangt samen met de mijnsluitingen. In de moeilijke periode die volgde was Roda JC een van de weinige symbolen van trots voor de regio. Het imago van de Parkstad-regio is tegenwoordig nog altijd slecht. De supporters hechten daarom waarde aan Roda JC als bron van regionale trots.

Hoe weerspiegelen voetballieder de regionale identiteit van voetbalsupporters in Zuid-Limburg?

Voetballieder weerspiegelen de regionale identiteit van Zuid-Limburgse supporters met regionale taal, zelfbeelden, imago's en uitingen van trots. Roda JC-supporters zingen verschillende liederen in het Kerkraads dialect waarmee ze zich differentiëren van de rest van Limburg en Nederland. De liederen van Roda JC tonen een sterke trots en loyaliteit van de supporters voor de club. Ook MVV-supporters versterken de regionale eigenheid van Maastricht door te zingen in Maastrichts dialect. De voetballieder van MVV bevestigen vooral het trotse en chauvinistische imago van de Maastrichtenaren.

7.1 Reflectie

Het onderzoek vond plaats van maart tot juli en in oktober 2024. In deze relatief lange periode is iteratief gewerkt: afwisselend tussen observaties, interpretatie, dataverzameling en literatuurstudie. Hierdoor is diepgaand begrip van het onderwerp gecreëerd. Dit is in lijn met de eisen van goed wetenschappelijk onderzoek zoals gesteld door Aspers & Corte (2019). Een verbeterpunt ligt in de rapportage van dit iteratieve onderzoeksproces. De structuur hierin ontbrak soms, waardoor bepaalde inzichten helaas verloren zijn gegaan.

Eerder was het onderzoeksplan ook gericht op interviews met supporters om een dieper inzicht te verkrijgen in hun percepties en emoties. Deze methode is geschrapt vanwege tijdsbeperkingen en de uitdaging om voldoende respondenten te vinden. Hoewel de observaties en bronnenanalyse een

bevredigend antwoord op de onderzoeksvragen geven, zou het perspectief van een supporter het onderzoek verrijken.

Het was een uitdaging om als onderzoeker niet in stereotypebeelden te vervallen. Veel bronnen die regionale kenmerken beschrijven bevatten bewust of onbewust clichés en stereotypebeelden. Journalisten en supporters vergroten deze stereotypes door ze te blijven herhalen (Verriet, 2016). Stereotypes en clichés vormen een centraal aspect van voetballiederen dus is er geen ontkomen aan.

Tijdens de wedstrijdobservaties viel op dat een relatief kleine groep supporters actief meezingt, en dat een nog kleinere groep, vaak met een megafoon, bepaalt welke liederen worden ingezet. Het beeld van voetballiederen als spiegel van breed gedragen regionale identiteit die organisch ontstaat lijkt dus deels incorrect. Toch geeft onderzoek naar regionale identiteit aan de hand van voetballiederen unieke inzichten in de supporterscultuur en de identiteit van een specifieke regio. Ook geeft het informatie over de rol van taal in regionale identiteitsvorming.

7.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Observatie en tekstanalyse van voetballiederen zijn een goed startpunt om de regionale identiteitsuitingen van voetbalsupporters te onderzoeken, maar deze methoden alleen zijn onvoldoende om de beleving van de supporters grondig te begrijpen. Voor vervolgonderzoek is het daarom aanbevolen om deze relatie te onderzoeken aan de hand van interviews, die een beter inzicht kunnen geven in de percepties en emoties die schuilgaan achter voetbalsupporters.

Ook een muzikale analyse van voetballiederen zou een welkome toevoeging zijn op de tekstanalyse, en zou tot interessante inzichten kunnen leiden. Achter muziek schuilt ook veel symboliek. Opvallend was bijvoorbeeld hoe veel liederen van Roda JC klonken als Duitse Schlager.

8. Literatuurlijst

- 't Hoes veur 't Limburgs (z.d.). *De Limburgse taal*. Geraadpleegd van <https://hoesveurtlimburgs.nl/nl/de-limburgse-taal>
- Aarts, F., & Weijenberg, R. (2014, 14 november). 't Klaanksysteem - Mestreechter Taol. Mestreechter Taol. Geraadpleegd van <https://www.mestreechertaol.nl/klaanksysteem>
- Aspers, P., & Corte, U. (2019). What is qualitative in qualitative research. *Qualitative sociology*, 42, 139-160. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11133-019-9413-7>
- Bakker, F. (1997) Wat is Limburgs? *Onze Taal*, 66 107-109.
- Bakkes, P. (1990). Limburgse dialecten en Limburgsprekenden. *Onze Taal*, 59, 45-48.
- Bosma, H., Jansen, M., Groffen, D., Mujakovic, S., & Feron, F. (2013). Een nadere analyse van de gezondheidsachterstand in stadsregio Parkstad. *Tijdschrift voor gezondheidswetenschappen*, 91, 318-323.
- Bradley, J. M. (1998). 'We Shall Not be Moved'! Mere Sport, Mere Songs?: A tale of Scottish football. In *Fanatics* (pp. 203-218). Routledge.
- Camlin, D. A., Daffern, H., & Zeserson, K. (2020). Group singing as a resource for the development of a healthy public: a study of adult group singing. *Humanities and Social Sciences Communications*, 7(1), 1-15. DOI
- Canon van Nederland. (z.d.). *Steenkolenmijnen*. Geraadpleegd van <https://www.canonvannederland.nl/limburg/limburg/venster-94-steenkolenmijnen>
- CBS Statline. (2023). Regionale kerncijfers Nederland. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Geraadpleegd van <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70072NED/table?dl=9C1C5>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2022, 6 april). Statusscore per wijk en buurt o.b.v. welvaart, opleidingsniveau en arbeid. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2022/14/statusscore-per-wijk-en-buurt-o-b-v-welvaart-opleidingsniveau-en-arbeid>
- Clark, T. (2006). 'I'm Scunthorpe'til I die': Constructing and (re) negotiating identity through the terrace chant. *Soccer & Society*, 7(4), 494-507. DOI: 10.1080/14660970600905786.
- Collinson, I. (2009). 'Singing Songs, Making Places, Creating Selves': Football Songs & Fan Identity at Sydney FC. *Transforming Cultures eJournal*, 4(1). DOI: 10.5130/tfc.v4i1.1057.
- Cornips, L. (1992). Sociologische en taalkundige aspecten van het Algemeen Nederlands in Heerlen. *Taal en Tongval*, 44, 66-72.
- Cornips, L. M. E. A., & Knotter, A. (2016). De uitvinding van Limburg: de territorialisering van geschiedenis, taal en identiteit. *Studies over de Sociaal-Economische Geschiedenis van Limburg*, (LXI), 137.
- Cornips, L. M., de Rooij, V., & Stengs, I. (2012). Carnavalesk taalgebruik en de constructie van lokale identiteiten: Een pleidooi voor taalcultuur als onderzoeksveld. *Dutch Journal of Applied Linguistics*, 1(1), 15-40. DOI: 10.1075/dujal.1.1.04cor
- Cornips, L., & van den Hengel, L. (2018). Revitalisering van het mijnverleden in Heerlen door hybride taalculturele praktijken. In W. Rutten (editor), *Studies over de Sociaaleconomische Geschiedenis van Limburg LXIII / Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg 2018* (Vol. LXIII, blz. 280-311).
- Dam, F. V., de Groot, C., & Verwest, F. (2006). Krimp en ruimte; bevolkingsafname, ruimtelijke gevolgen en beleid. *Den Haag: Ruimtelijk Planbureau*, 213.
- De Limburger. (2008, 17 juni). 'Extreme sjeng is niet gezond voor Maastricht'. *De Limburger*.
- De Limburger. (2024, 23 oktober). Heerlen presenteert zich als vindingrijke en veerkrachtige stad, maar het imago zegt wat anders. *Limburger.nl*. Geraadpleegd van https://www.limburger.nl/cnt/dmf20241023_94912548
- Elzerman, K., & Bontje, M. (2015). Urban shrinkage in Parkstad Limburg. *European Planning Studies*. <https://doi.org/10.1080/09654313.2013.820095>
- Fouarge, B. (2024). De ruimtelijke structuur van Maastricht in samenhang met het publieke leven (jaar 0 tot 1900): Drie casestudies: Onze Lieve Vrouwe, Vrijthof en Markt.

- Gemeente Maastricht. (2020). Omgevingsvisie Maastricht 2040. Geraadpleegd van <https://www.gemeentemaastricht.nl/omgevingsvisie>.
- Gómez-Bantel, A. (2018). Football clubs as symbols of regional identities. In *Football, Community and Sustainability* (pp. 32-42). Routledge. DOI: <https://doi.org/10.1080/14660970.2015.1100430>
- Gómez-Bantel, A. (2018). Football clubs as symbols of regional identities. In *Football, Community and Sustainability* (pp. 32-42). Routledge. DOI: <https://doi.org/10.1080/14660970.2015.1100430>
- Hoffmann, T. (2015). Cognitive sociolinguistic aspects of football chants: The role of social and physical context in usage-based construction grammar. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, 63(3), 273-294. DOI: 10.1515/zaa-2015-0023
- Hoffmann, T. (2015). Cognitive sociolinguistic aspects of football chants: The role of social and physical context in usage-based construction grammar. *Zeitschrift für Anglistik und Amerikanistik*, 63(3), 273-294. DOI: <https://doi.org/10.1515/zaa-2015-0023>
- Horstman, K. (2022). Woonpijn in een sjieke stad. Geraadpleegd van <https://klasiendorstman.nl/onderzoek/woonpijn-in-een-sjieke-stad-onderzoek-gemeente-maastricht/>
- Hospers, G. J.(2013). *Geografie en gevoel: wat plekken met ons doen*. Koninklijke Van Gorcum.
- Houben, I. (2021). [Bachelorthesis] Wij bouwden kathedralen: Een oral history-onderzoek naar de mijnsluiting in Limburg. Radboud Univesiteit.
- Internations. (2021). Expat City Ranking 2021. Geraadpleegd van https://cms.in-cdn.net/cdn/file/cms-media/public/2021-11/Expat-Insider_City-Ranking-Report-2021_1.pdf
- Jenkins, R. (2011). *Being Danish: Paradoxes of identity in everyday life*. Museum Tusulanum Press.
- Keppel, P. (2023, 18 oktober). *Voor elkaar door het vuur. De blijvende koempelmentaliteit van Roda JC*. De Groene Amsterdammer. Geraadpleegd van <https://www.groene.nl/artikel/voor-elkaar-door-het-vuur>
- Kirchroa Tropical. [@kirchroatropical]. (z.d.). Berichten [Profiel]. Instagram. Geraadpleegd van <https://www.instagram.com/kirchroatropical/>
- Knijnik, J. (2018). Imagining a multicultural community in an everyday football carnival: Chants, identity and social resistance on Western Sydney terraces. *International Review for the Sociology of Sport*, 53(4), 471-489. DOI: 10.1177/1012690216665356.
- Knotter, A., Langeweg, S., Nijhof, E., Peet, J., & Rutten, W. (2013). *Mijnwerkers in Limburg, een sociale geschiedenis*. Nijmegen: Vantilt.
- KNVB Expertise. (2017). *Fankaart betaald voetbal 2016*. Geraadpleegd van <https://www.knvbexpertise.nl/downloads/bestand/67/fankaart-betaald-voetbal-2016/17->
- Koelemaij, J. (2014, 1 oktober). *Regionale rivaliteit in het Nederlandse voetbal*. Geografie.nl. Geraadpleegd van <https://geografie.nl/artikel/regionale-rivaliteit-in-het-nederlandse-voetbal>
- Kossakowski, R. (2013). Proud to be tukker. A football club and the building of local identity: the case of FC Twente Enschede. *Przełqd Socjologiczny*, 62(3), 107-127.
- L1. (2012, 30 augustus). 'Danke-Bitte' mag weer in Kerkrade. *L1 Limburg*. Geraadpleegd van <https://www.l1.nl/nieuws/2423293/danke-bitte-mag-weer-in-kerkrade>
- L1. (2024, 24 april). Eerbetoon aan Vlodropse schrijver van Limburgs volkslied. *L1 Limburg*. Geraadpleegd van <https://www.l1.nl/nieuws/2640072/eerbetoon-aan-vlodropse-schrijver-van-limburgs-volkslied>
- Lawrence, S. (2016). 'We are the boys from the Black Country'!(Re) Imagining local, regional and spectator identities through fandom at Walsall Football Club. *Social & Cultural Geography*, 17(2), 282-299. DOI: <https://doi.org/10.1080/14649365.2015.1059481>
- Lowe, J. (2017). *How to start a soccer chant*. The New York Times. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2017/03/03/magazine/how-to-start-a-soccer-chant.html>
- Maastricht. (2021, 27 maart). Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Maastricht houdende regels omtrent woonprogrammering. Lokale Wet- en Regelgeving. Geraadpleegd van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR655904/1>

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2023, 1 november). *Parkstad Limburg II*. Alle Regio Deals | Elke Regio Telt. <https://www.elkeregiotelt.nl/alle-regio-deals/parkstad-limburg-2>
- MVV Maastricht. (2023). *Drie seizoenen geen uit-supporters bij derby tussen MVV en Roda JC*. mvv.nl
- NEC graffiti. [@necmgngraffiti]. (z.d.). Berichten [Profiel]. Instagram. Geraadpleegd van <https://www.instagram.com/necmgngraffiti/>
- NPO radio 1. (2023, 31 mei). Trotse oud-koempels over sluiten van de mijnen: "We zijn besodemieterd". Geraadpleegd van <https://www.nporadio1.nl/nieuws/geschiedenis/de4d6922-3151-4359-acad-744ca1c44268/trotse-oud-koempels-over-sluiten-van-de-mijnen-we-zijn-besodemieterd>
- Paasi, A. (1986). The institutionalization of regions: a theoretical framework for understanding the emergence of regions and the constitution of regional identity. *Fennia - International Journal of Geography*, 164(1), 105–146. Geraadpleegd van <https://fennia.journal.fi/article/view/9052>
- Peng, J., Strijker, D., & Wu, Q. (2020). Place identity: How far have we come in exploring its meanings?. *Frontiers in psychology*, 11, 294. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.00294>
- Permentier, L. (2012, 20 november). Laat mij horen wat u zegt en ik zeg u wie u bent. *De Standaard*.
- Provincie Limburg. (z.d.). Wapen, vlag en volkslied. Geraadpleegd van <https://www.limburg.nl/over/limburg/wapen-vlag-volkslied/>
- Roda JC Kerkrade. (z.d.). Roda JC in Europa. Geraadpleegd van <https://www.rodajckerkrade.nl/roda-jc/historie/europees-voetbal/>
- Rose, G. (1995). Place and identity: a sense of place. *A place in the world?: places, cultures and globalization*, 87-132.
- Saunders, B., Sim, J., Kingstone, T. et al. Saturation in qualitative research: exploring its conceptualization and operationalization. *Qual Quant* 52, 1893–1907 (2018). DOI: <https://doi.org/10.1007/s11135-017-0574-8>
- Schmeets, H., & Cornips, L. (2022). Taaldiversiteit in Nederland: Language diversity in the Netherlands. *Taal & Tongval*, 74(1), 75-106. DOI: <https://doi.org/10.5117/TET2022.1.004.SCHM>
- Schoonderwoerd, P. (2011). 'Shall we sing a song for you?': mediation, migration and identity in football chants and fandom. *Soccer & Society*, 12(1), 120-141. DOI: 10.1080/14660970600905786.
- Sieverts, T. 2003. *Cities without Cities: An Interpretation of the Zwischenstadt*. New York: Routledge
- Simon, C. J. M. (2005). *Ruimte voor identiteit: de productie en reproductie van streekidentiteiten in Nederland*. [Thesis, Rijksuniversiteit Groningen]. Geraadpleegd van <https://research.rug.nl/en/publications/ruimte-voor-identiteit-de-productie-en-reproductie-van-streekiden>
- Stadsregio Parkstad Limburg. (z.d.). *Regio Parkstad: samenwerking en groei | Parkstad Limburg*. Geraadpleegd van <https://www.parkstad-limburg.nl/over-ons/>
- Stobbelaar, D. J., & Hendriks, K. (2006). Landschapsidentiteit. *Landschap: tijdschrift voor landschapsecologie en milieukunde*, 23(1), 5-15.
- Van de Berg, E. (2023). Uit volle borst. Meer dan een eeuw clubliederen. *Staantribune*.
- van de Weijer, M. (2018). Changing use and performance of industrial estates from 1965 onward: the case of the Parkstad conurbation, the Netherlands. *Journal of Urban Design*, 24(3), 406-423. DOI: <https://doi.org/10.1080/13574809.2018.1522951>
- Van Houtum, H. J., Dormans, S. E. M., & Lagendijk, A. (2003). *De verbeelding van de stad: De constructie van de stedelijke identiteit van Arnhem, Groningen, Maastricht en Tilburg*. Utrecht: Nederland.
- Van Mastrigt, T. (2014, 25 februari). Het oude mijnterrein van de O.N. I - deel 4 - Heerlen Vertelt. Heerlen Vertelt. <https://www.heerlenvertelt.nl/2014/03/het-hoofdkantoor-van-de-o-n-i/>
- Verriet, J. (2016). 'Genoeglijk onderonsje' of 'totale oorlog?': Regionale identificatie en Gelderse ontmoetingen in het Nederlandse voetbal. In *Historisch Jaarboek voor Gelderland*. Vereniging Gelre. Geraadpleegd van <https://hdl.handle.net/2066/162606>.
- Verschuren, P., & Doorewaard, H. Het ontwerpen van een onderzoek.
- Vlietstra, B. (2019, 6 december). *De stadion Sing-a-long: Waarom zijn voetballiedjes in de Premier League zo wijdverspreid En in Nederland een bijgerecht?* Volkskrant.nl. Geraadpleegd van

<https://www.volkskrant.nl/sport/de-stadion-sing-a-long-waarom-zijn-voetballiedjes-in-de-premier-league-zo-wijdverspreid-en-in-nederland-een-bijgerecht~b661b849/>

Vogel, H., Klomp, M., & Barnard, M. (2019). Sing after God a New Song. Ritual-Musical Appropriations of Psalms in Dutch Culture between 1990-2020. *Yearbook for Ritual and Liturgical Studies*, 35, 21-39. DOI: 10.21827/YRLS.35.21-39

Vrijmoed, S. (2019, 13 januari). 'De koempelmentaliteit is eigenlijk pas na de mijnsluiting gaan leven'. *Folia*. Geraadpleegd van <https://www.folia.nl/wetenschap/126602/de-koempelmentaliteit-is-eigenlijk-pas-na-de-mijnsluiting-gaan-leven>

Vrijmoed, V. (2019). 'De koempelmentaliteit is eigenlijk pas na de mijnsluiting gaan leven'. *Folia*. Geraadpleegd van <https://www.folia.nl/wetenschap/126602/de-koempelmentaliteit-is-eigenlijk-pas-na-de-mijnsluiting-gaan-leven>

Wagemakers, S. (2017). Brabant is here: Making sense of regional identification. [Proefschrift, Universiteit Tilburg]. Geraadpleegd van: <https://research.tilburguniversity.edu/en/publications/brabant-is-here-making-sense-of-regional-identification>

Wenders, S., & Kompier, V. (2023, 12 juli). *Tien jaar IBA in regiopolis Parkstad – een zoektocht naar identiteit – Archined*. Archined. Geraadpleegd op 28 oktober 2024, van <https://www.archined.nl/2023/02/tien-jaar-iba-in-regiopolis-parkstad/>

Weusten, S., Grondelaers, S., & Van Hout, R. (2013). De herkenning en waardering van zes Limburgse 'stadse' dialecten. Leve het Maastrichts. *Jaarboek Veldeke Limburg*, 20, 61-75.

Willemsen. (2022). *Achtergrondstudie ROB bij adviestraject 'Vergeten' Nederland?* Raad voor het Openbaar Bestuur.

Wilmots, J. (2008). Maastrichts. Een Zuid-Nederfrankisch dialect met Duitse en Franse trekjes. *Praagse Perspectieven*, 131-139. Geraadpleegd van https://www.dbnl.org/tekst/_pra004200801_01/_pra004200801_01_0014.php

Afbeeldingen:

Wikipedia Commons. (2016). Geraadpleegd van https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2017-R24_Zuid-Limburg.jpg

Roda JC Kerkrade. (z.d.) Geraadpleegd van <https://www.rodajckerkrade.nl/upload/news/002101/headerKhK.jpg>

Jeroen Putmans. (2015). Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/spelers-roda-verbloemen-zorgen-met-tomeloze-inzet~bfaec2d1/>

NRC (2015). Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/12/17/de-romantiek-van-de-mijnen-op-ruggen-en-armen-a1463989>

ZO-NWS. (2022). Geraadpleegd van <https://www.zo-nws.nl/roda-jc-pakt-punt-limburgse-derby>

9. Bijlagen

9.1 Observatieverslagen

Drie voetbalwedstrijden zijn bezocht: MVV tegen Roda JC op 17 maart 2024, Roda JC tegen De Graafschap op 19 april 2024, en MVV tegen VVV op 13 oktober 2024.

Verslag MVV-Roda JC

Op zondag 17 maart reis ik naar Maastricht om de 'derby van het zuiden' te bezoeken: MVV Maastricht tegen Roda JC Kerkrade. Vanwege wangedrag van supporters bij eerdere wedstrijden zijn uitsupporters niet welkom, het uitvak van stadion de Geusselt blijft dus leeg. Nadat mijn ID is gecontroleerd om te checken of ik niet in regio Parkstad Limburg woon, loop ik binnen op het 'sfeerplein' bestaande uit een bar, een aantal wc's en een friettent. Uit de speakers hoor ik op een laag volume *Sjiek is miech dat*, een carnavalslied van de Maastrichtse Zanger Fabrizio. De friettent wordt gerund door twee Vlaamse vrouwen. Sommige supporters om me heen ogen gespannen.

Vlak voor de wedstrijd roept de stadionspeaker met in sterk Limburgs dialect: Stadion de Geusselt! We gaan even ambiance maken in ons eigen stadion de Geusselt." Vervolgens klinkt geknal van vuurwerk en wordt confetti in de lucht geschoten. De vuurwerk en confetti maken niet echt indruk. Hierna volgt het Maastrichts volkslied. Het eerste couplet klinkt uit de luidsprekers, daarna zingen de supporters zonder begeleiding door.

Roda JC heeft de overhand in de wedstrijd en na 65 minuten staat het 0-3 in het voordeel van Roda JC. Mensen om me heen vertrekken en vlak bij het veld staan boze MVV-supporters. Richting het einde van de tweede helft gooit een MVV-supporter met bier op een speler van Roda, ten ongenoegen van de keeper van Roda die verhaal gaat halen. Meerdere woedende boze MVV-supporters rennen naar de plaats van het conflict toe en maken boze bedreigende bewegingen richting de spelers van Roda JC.

Na dit incident wordt het spel een tijdje stilgelegd. De sfeer in het stadion, die al vreemd was vanwege de afwezigheid van uitsupporters, is nu helemaal slecht. Na afloop van de wedstrijd ga ik zo snel mogelijk weer naar huis. Eindstand 0-3.

Verslag Roda JC - De Graafschap

Op vrijdag 19 april bezoek ik Roda JC tegen de Graafschap. Ik reis richting Zuid-Limburg met de auto en onderweg valt het landschap rondom Het Parkstad Limburg Stadion me op: stukken groen afgewisseld met sobere, stedelijke plekken en in de achtergrond verrees een grote steenberg. De route doorkruist zelfs een stukje Duitsland.

Het is aardig druk bij het stadion. Het voelt professioneler dan de Geusselt. Bij MVV kon je plassen in een dixie en friets haalde je bij een lokale frietkraam, in het Parkstad Limburg stadion is het allemaal wat grootschaliger en professioneler aangepakt. De capaciteit van het parkstad Limburg Stadion is met 20.000 plaatsen dan ook twee keer zo groot als in de Geusselt.

Helaas ben ik net te laat om het Limburgse volkslied nog meer te krijgen. Terwijl deze wordt afgespeeld ben ik op zoek naar mijn zitplaats. Na het volkslied klinkt uit de luidsprekers *Hei kunt Roda*. Vanaf mijn zitplek heb ik goed zicht op de koempeltribune. Deze is aardig gevuld en de supporters op deze tribune zingen, juichen en springen de fanatieke supporters.

Na 4 minuten volgt de 1-0 voor Roda JC. De goaltune *Jool is Jool* klinkt door de speakers en nardat de goal is omgeroepen door de stadionspeaker roept het publiek over en weer: 'Danke, bitte! Danke, bitte! Danke, Bitte!'.

De graafschap maakt in de 85^e minuut nog een goal en de wedstrijd eindigt uiteindelijk in 1-1.

Verslag MVV-VVV

Omdat de eerste geobserveerde wedstrijd er eentje was zonder uit supporters, en omdat ik inmiddels meer kennis heb van alle de maastrichtse taal- en voetballiederen, lijkt het me nuttig om nog een wedstrijd te bezoeken. Op zondag 13 oktober reis ik naar Maastricht om MVV Maastricht tegen VVV Venlo te bekijken in stadion de Geusselt. De twee clubs staan voor de aanvang van de wedstrijd nek aan nek in het klassement (17e en 16e plaats van de KKD) dus het belooft een spannende wedstrijd te worden. De rivaliteit tussen VVV en MVV een stuk minder groot is dan tussen MVV en Roda JC, toch spreken media van een derby.

Vanaf het station loop ik richting stadion de Geusselt. Dichter bij het stadion kom ik steeds meer voetbalsupporters tegen. Veel dragen rood-witte sjaals, rode truien, MVV-shirts of merchandise van Angelse. Aangekomen bij het stadion sluit ik aan in de rij voor de Boschpoorttribune. Om mij heen staat een divers publiek, veel ouders met jonge kinderen en groepjes volwassen mannen, maar ook tieners, koppels en studenten. De sfeer is gemoedelijk. Om me heen vang ik wat wedstrijdvoorspellingen op en zie ik dat veel kennissen elkaar treffen in de rij. Het voelt allemaal kleinschalig en ons-kent-ons. De thuiswedstrijden van MVV lijken een belangrijk sociale ontmoetingsplek voor deze Maastrichtenaren.

Bij het scannen van mijn tickets wordt ID-kaart niet gecontroleerd, in tegenstelling tot de wedstrijd MVV - Roda JC die ik bezocht in maart. Bij die wedstrijd waren de Roda JC supporters niet welkom in het stadion, vandaag is het uitvak gewoon gevuld met fanatieke VVV-supporters. Hieruit concludeer ik dat het veiligheidsrisico bij deze derby een stuk kleiner is dan bij de derby MVV - Roda JC. Ik ga ergens halverwege de eerste tribune zitten. Deze tribune zit aardig vol en vanaf hier kan ik de Angelsetribune waar het meeste wordt gezongen goed zien en horen.

Vlak voor de aanvang van de wedstrijd wordt zoals gebruikelijk het eerste en vierde couplet van het Maastrichts volkslied gezongen. Bijna iedereen om me heen gaat staan en velen van hen zingen mee. De Maastrichtenaren respecteren hun volkslied, zo blijkt. Na het volkslied doet de stadionspeaker wat mededelingen, hij spreekt in sterk dialect. Het stadion is een minuut stil om twee oud-voetballers te herdenken. De stilte wordt opgevolgd door het lied "Kom Op" van de Maastrichtse punk-carnavalsband Zoep. Het is een bijzondere combinatie tussen ruige gitaren en het zacht klinkende Maastrichtse dialect.

De scheidsrechter fluit en de wedstrijd is begonnen. De supporters op de Angelsetribune beginnen luid te zingen. Al in de tweede minuut van de wedstrijd volgt de 1-0 voor MVV. Luid gejuich in het publiek. Uit de luidsprekers klinkt de goaltune *Glory glory MVV'ke!* Het doelpunt wordt bevestigd door de Stadionspeaker, dit keer niet in dialect maar in Standaardnederlands. Ook de wissels worden steeds in Standaardnederlands door de stadionspeaker medegedeeld.

De harde kern van de Angelsetribune, gevestigd achter de goal, bepaald wat er wordt gezongen en wanneer. Een paar mannen met trommels en megafoons zetten liederen in, en de rest van deze tribune zingt, klapt en beweegt mee. Zo is slechts een kleine groep supporters verantwoordelijk voor de liederen die worden gezongen in het stadion. Af en toe wordt er op de andere tribunes meegeklapt of door een

enkeling meegezongen, maar meeste liederen worden niet of nauwelijks opgepikt door supporters op de andere tribunes. Er zijn een paar uitzonderingen:

Ten eerste het Mestreechs Volkslied, zoals eerder in dit observatieverslag staat beschreven. Ook de chant "sta op en zing voor MVV" geven de meesten supporters in het stadion gehoor aan. Het clublied *Jao dat is eus MVV* werd een aantal keer gezongen op de Angelsidetribeune, in de laatste minuten van de wedstrijd zongen de supporters op de Boschpoorttribune ook mee. Ten slotte het lied wat tijdens deze wedstrijd het meeste losbracht bij de supporters om me heen: 'Ode aan Maastricht' van Benny Neyman. Dit lied wordt meestal ingezet richting het einde van de wedstrijd wanneer MVV lijkt te gaan winnen.

In deze wedstrijd was dat na de 2-0 voor MVV die in de 88e minuut werd gescoord. Bijna iedereen om me heen zong mee en was zichtbaar aan het genieten. Vooral de tekst "weinig bezongen helaas" werd luidkeels en met veel emotie gezongen. Ook de wat meer ingetogen supporters zag ik voorzichtig meemompelen met de tekst. De twee coupletten van het lied werden een paar keer herhaald tot het moment werd onderbroken omdat een speler van VVV Venlo een rode kaart ontving. Supporters joelden en schreeuwden wat, maar echt boos leken ze niet. De extra speeltijd was inmiddels ingegaan en het was duidelijk dat MVV de wedstrijd ging winnen. Toen de commotie rondom de rode kaart voorbij was werd 'Ode aan Maastricht' nog een keer ingezet, gevolgd door 'sta op en zing voor MVV'. Tot slot werd ook een deel van het clublied nog eens gezongen, een aantal supporters op mijn tribune zingt mee.

MVV wint de wedstrijd uiteindelijk met 2-0.

9.2 Voetballieder

9.2.1 voetballieder Mv maastricht

De volgende officiële liederen en chants worden in 2022, 2023 en/of 2024 gezongen in het stadion.

1. **Jao dat is eus MVV**

Officieus clublied

Dao is in Mestreech 'n fijn voetbalclub.
Häör terrein dat laog aon de Boschpoort.
En ouch weer op Geusselt zien veer present.
Um te zien wie 'r speul eus bekoort.
Veer staon langs de lijn, en doen traw eus bès.
Zinge steeds opnuij dit leed.
Vaan de club oet Mestreech.
Die al ging 't 'ns neet.
Noets de mood verlore heet.

Refrein:

Jao dat is eus MVV! Ieëreklaas KNVB!
Drage de kleure roed en wit!
En hōbbe speul boe fut in zit!
Es g'r mer 'ns d'raon wèlt gaon!
Jeh dan zeet geer neet te slaon!
Hup hup hup MVV!
Es geer wilt MVV!
Komt g'r op de iëerste plaots te staon!
(2x)

MVV!

2. **Kom met me mee naar Maastricht**

Origineel 'Ode aan Maastricht' van Benny Neyman
Kom met me mee naar Maastricht.
Voor wie niet weet waar dat ligt.
Ergens in 't uiterste zuiden van het land.
Parel van het Limburgse land.

Stad aan de kolkende Maas.
Weinig bezongen helaas.
Door de Romeinen gebouwd en gesticht.
Kom met me mee naar Maastricht.

3. **Glory glory MVV'ke**

Goaltune
Glory glory MVV'ke!
Glory glory MVV'ke!
Glory glory MVV'ke!
De jongen is 't roed en wit!

4. **Wie niet springt dat is een mof**

En wie niet springt.

Wie niet springt dat is een mof.
Wie niet springt dat is een mof.
Wie niet springt dat is een mof.

5. Mestreechs volkslied

Wordt voor de wedstrijd gezongen

Jao, diech hōbs us aon 't hart gelege
Mestreech door alle iewe heer.
Veer bleve diech altied genege
en deilde dreufheid en plezeer.
Veer huurde nao dien aw histories
te peerd op grampeer ziene sjoet.
Eus ouge bloonke bij dien glories
of perelde bij diene noed.

Wie dèks woorste neet priesgegeve
mèh heels dien kroen toch opgeriech
en ongeknak biste gebleve
door euze band vaan trouw aon diech.
Daorum de hand us touwgestoke
't oug geriech op 't stareechech
en weurt dat oug daan ins gebroke
daan beit veur us 't aajd Mestreech.

Vertaling:

Ja, jij bent ons aan het hart gelegen
Maastricht, door alle eeuwen heen.
Wij bleven jou altijd genegen
en deelden droefheid en plezier.
We luisterden naar jouw oude geschiedenis
Al paardje rijdend op schoot bij opa.
Onze ogen blonken bij jouw glories
Of traanden bij jouw nood.

Hoe vaak werd je niet prijsgegeven
maar hield je kroon toch opgericht
en ongeknakt ben je gebleven
door onze band van trouw aan jou.
Daarom ons de hand toegereikt
het oog gericht op het sterrenlicht
en wordt dat oog dan ooit gebroken
dan bidt voor ons het oude Maastricht.

6. Es MVV nao vāöre is

Es MVV, nao Veure is,
daan is de wedstrijd al beslis
daan viere veer de euverwinning,
es MVV noa veure is.

7. Helmond sport, vèrkesköp

Zoe lang veer leve, zinge veer,
Roda kutmoffe,
En Fortuna, vuile kutboere,
En Helmond Sport, vèrkesköp

8. Veer hawwe van MVV Mestreech

Veer hawwe, veer hawwe, veer hawwe.
Vaan MVV Mestreech, Mestreech Mestreech.
Dees club gief us sjevraoje, sjevraoje, sjevraoje
veer goon us weer begaoje, begaoje begaoje
ohoohohoh

9. Mie leef Mestreech

Mie leef Mestreech, boeste ouch kumps, boeste geis,
blijf toch Mestreech, stad mèt historie, victorie,
en ouch wel ins get tegeslaag.
Toch bin iech gruuts op Mestreech, ederen daag.

Stad aon de Maos, de hoofs diech veur niemes te
sjaome.
Stad vaan Servaos, 't hart vaan Mestreech dat blijf
sloon,
zjus zoe lang es heer de wach hèlt.
Komp mer gerös nao Mestreech, es geer wèlt.

Es kleine grummel waor iech al gruuts,
jao, tot mien weeg oets moch stoon in Mestreech.
La la la, la la la, la la la, la la la.
Niks is te good veur Mestreech.
La la la, la la la, la la la, la la la.
Zing 't mer oet veur Mestreech

10. Joa, veer zien MVV

Joa, veer zien MVV,
Boys oet aajd Mestreech,
Altied volle gaas
MVV Mestreech

11. Zien diech liever es mien vrouw

Maak neet oet boe nao tow
Zeen diech liever es mien vrouw
Zie heet de 2e plaot gekrege
want MVV dat is mien leven!
Allèz allèz allèz!

12. Forza MVV

Allez allez
Allez allez allez
MVV Maastricht, MVV Maastricht
Forza MVV Maastricht

13 Robbie vuile mof

Gaat over Robbie Servais.
Jalalalalalala
Robbie vuile mof, vuile mof
Robbie vuile mof

14. Forza Maastricht

Forza Maastricht!
Forza Maastricht!

15. Kom op die roeie

MVV Ole ole
Kom op die roeie, kom op MVV
Noe laot uuch huure, en zing met us mèt,
Forza M.V.V. Mestreech!

16. We hate Roda

We hate Roda, we hate Roda
Come on sing with us
We hate Roda, we hate Roda
Come on sing with us

17. Livramento maak die goallo

Oooh livramento
Maakt die goallo
Met je dollo

18. Sta op voor MVV

Sta op en zing voor MVV
Sta op en zing voor MVV
Sta op en zing voor MVV
Sta op en zing voor MVV.

19. Jao us Mestreech

Jao us Mestreech, jao us Mestreech.
De maak sus sóms zoe werrem van binne, jao us
Mestreech.

Plezeer, kins diech us geve, vööl sjoens höbbe veer
gehad.

'T steit euveral gesjreve, Mestreech diech bis 'n
wereldstad.

De maak sus sóms zoe werrem van binne, jao us
Mestreech.

20. Can you hear the Angel-Side

Can You Hear The Angel-Side
The Bastards Run Away
And We Will Fight For Everyone
Because we love MVV!

21. Mestreech is neet breid

Mestreech is neet breid meh Mestreech dat is laangk.
Mestreech is de stad vaan de Gezèlle vaan de Zaank.
Niks is te lestig en niks is te zwoer,
want vrundsjaap dat is noe zjus de krach vaan us koer.

22. Sjengen

Sjengeeen!
Sjengeeen!
Sjengeeen!

9.1.2 Voetballiederen Roda JC Kerkrade

De volgende officiële liederen en chants worden in 2022, 2023 en/of 2024 gezongen in het stadion.

1. Roda, Roda, Roda los mer jao

*Officieel clublied, wordt gezongen na het Limburgs
volkslied voorafgaand aan de wedstrijd, en na de
wedstrijd.*

Roda, Roda, Roda los mar jao.
Roda, Roda, dieng supporters zunt werm dao.
Roda, Roda, vier blieve diech truij.
Vier blieve allenuij beijee, vuur Roda JC.
Vier blieve allenuij beijee, vuur Roda JC.
(3x)

2. Limburgs volkslied

wordt afgespeeld voor de wedstrijd.

Waar in 't brongroen
eikenhout, 't nachtegaaltje zingt.
Over 't malse korenveld, 't lied des leeuweriks klinkt.
Waar de hoorn des herders schalt, langs der beekjes
boord.
Refrein:
Daar is mijn vaderland, Limburgs dierbaar oord! (2x)

3. Hei kunt Roda!

Olé-olé-RODA-olé, Olé-olé-RODA-olé.

Refrein:

I jans Europa kient ze 't tse hure:
Hei kunt Roda, hei kunt Roda.
't Is d'r kloeb mit sjwats en jeël klure
Roda sjteet werm boavenaa. (1x herh.)

Vier komme oes 't Roderland en moelle nit tse vöal
D'r voësbal is ós leëve, vier sjmiere jeer de keël.
Joa, op Kaalhei, doa brent de lamp, doa junt vier
ummer draa
En jidderinne zoog d'r bal, mar der kiepper koam nit
draan.
Supporters haodde in d'r oam, 't hats zónk in d'r
boam
Lang jewaad en vul jemórksd, mar dóch, die jool woar
doa.
Vier zinge noen 't Rodalid, de vane junt in loeët
En kiek ós jonge, die junt draa, vier winne zoeë wie
zoeë.

4. Roda Kerkrade dat is onze club

Roda kerkrade dat is onze club
We dromen van die UEFA cup.
Naar Milaan, Bordeaux en Sofia
Daar waar jij gaat
Gaan wij jou achterna
Lalalalalala-laaa-lala...

5. Wij zijn Roda song

Ooh, wij zijn roda
Wij zijn de gekste
Voor niemand bang.
Roda is de club waar jij en ik zoveel van hou
Daarom blijven wij die club ons hele leven trouw.

6. Mijnstreek Oost song

Alléz alléz alléz, ooooh
Alléz alléz alléz, ooooh
Mijnstreek oost olé
Voor ons RJC
Alléz alléz alléz, ooooh
Alléz alléz alléz, ooooh

7. Wie niet springt

En wie niet springt.
Wie niet springt dat is een pier.
Wie niet springt dat is een pier.
Wie niet springt dat is een pier.

8. Let's go Roda, Maach ing jool

Let's go Roda, maach ing jool
Maach ing jool, maach ing jool
Let's go Roda, maach ing jool
Maach ing jool, maach ing jool

9. Hey Roda JC!

Hey Roda JC!
Ja la la la la la la.
Hey Roda JC!
Ja la la la la la la.
(op de melodie van hoi pipi langkous)

10. Danke Bitte

Wordt gezongen bij een goal voor Roda

Danke, bitte!
Danke, Bitte!

11. Sta op als je voor Roda bent

Sta op als je voor Roda bent (4x)
R J C (4x)

R J C wordt om en om geroepen vanaf de west en zuid tribune

12. De jongens van de mijnstreek

Wij zijn de jongens van de mijnstreek
De boys van RJC.
045 dat is de code
Ik wil nergens anders heen.

Allez allez allez (4x)

13. Heeey RJC

Ja la la ja la la la
Heeey R J C!

14. Jool is Jool (goaltune)

Want drin is drin en jool is jool; zal miech ejaal zieë wie ze vool.
Want drin is drin en jool is jool; zal miech ejaal zieë wie ze vool. (2x)
Mit d'r kop of mit d'r vós, wint ze mar jemaat wéet durch die van ós.

15. Kerk-ra-de

Op de melodie van Zombienation
Lalalalala,
Lalalalala lalala lala lala,
Kerk-ra-de!

16. Ole ole

Ole ole (2X)
Roda Kerkrade, Roda Kerkrade.
Ole ole.

17. Sjwats en jeël allez

Allez.
Sjwats en jeël allez.
Sjwats en jeël sjwats en jeël.
Allez.

18. Sittard moet dood en Maastricht moet kapot

Oh hoo oh hoo.
In Kerkrade zingen we zo.
Sittard moet dood en Maastricht moet kapot.
Dat (tegenstander) rollen we zo even op.

19. t Sjunste óp de welt

t Sjunste óp de welt, wat der Herjod had jemaad,
dat is ós Roda, went 't joolle maacht.
Junt durch Europa en hant vuur jenne floep.
Roda oes Kirchroa, dat is d'r betste kloeb.
Junt durch Europa en hant vuur jenne floep.
Roda oes Kirchroa, dat is d'r betste kloeb.